

REZUMAT

INFLUENȚA LITERATURII ASUPRA COMPORTAMENTULUI
VIOLENT LA COPIII CU VÂRSTA ÎNTRE 12 ȘI 15 ANI

de

Adina Mihai

Coordonator principal: Dr. Victor Korniejczuk

REZUMATUL TEZEI DE MASTER

Universitatea Montemorelos

Facultatea de Educație

Titlul: INFLUENȚA LITERATURII ASUPRA COMPORTAMENTULUI VIOLENT
LA COPIII CU VÂRSTA ÎNTRE 12 ȘI 15 ANI

Cercetător: Adina Mihai

Coordonator: Victor Korniejczuk, Ph.D.

Data: May 2013

Problema

Această cercetare și-a propus să investigheze dacă există un efect semnificativ al operelor literare studiate în cadrul orelor de limba și literatura română asupra comportamentului violent al copiilor cu vârsta între 12 și 15 ani de la Școala Nr.4, din București.

Metodologia

Pentru a observa dacă există relații semnificative între variabilele studiului s-a utilizat metoda experimentului. Proba statistică utilizată a fost ANOVA cu măsuri repetate și Testul t pentru eșantioane perechi. Lotul de subiecți a fost compus din 27 de elevi.

Rezultate

Rezultatele obținute în urma cercetării au arătat relații semnificative între opera literară cu conținut violent și comportamentul violent al elevilor în situația post-test. De asemenea au fost descoperite relații neseemnificative între opera literară cu conținut descriptiv și comportamentul violent al elevilor ca și între opera literară cu conținut non-violent și comportamentul violent al elevilor.

Concluzii

Rezultatele acestui studiu completează descoperirile altor cercetări potrivit cărora copiii repetă cu ușurință actele agresive ale adulților. Literatura nu creează agresivitate, dar poate determina schimbarea atitudinilor și comportamentelor în direcția agresivității. Studiul operei literare cu conținut violent determină o schimbare în comportamentul violent al elevilor în situația post-test.

Universidad de Montemorelos

Facultad de Educación

INFLUENȚA LITERATURII ASUPRA COMPORTAMENTULUI
VIOLENT LA COPIII CU VÂRSTA ÎNTRE 12 ȘI 15 ANI

Teză
prezentată ca o cerință parțială
pentru obținerea titlului de
Master în Educație

de

Adina Mihai

May 2013

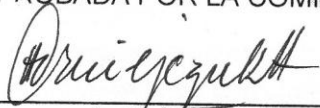
INFLUENȚA LITERATURII ASUPRA COMPORTAMENTULUI
VIOLENT LA COPIII CU VÂRSTA ÎNTRE 12-15 ANI

Tesis
presentada en cumplimiento parcial
de los requisitos para el grado de
Maestría en Educación

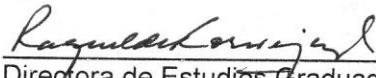
por

Adina Mihai

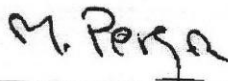
APROBADA POR LA COMISIÓN:

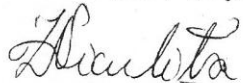
Asesor principal / Dr. Víctor Korniejczuk

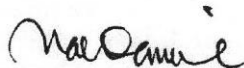
Directora de Estudios Graduados:
Dra. Raquel B. de Korniejczuk

Miembro: Dr. Mario Pereyra

Miembro: Dra. Zenobia Niculita

Examinador externo: Mtro. Daniel Nae

02 de mayo de 2013

Fecha de aprobación

CUPRINS

LISTA DE FIGURI	v
Capitolul	
I. INTRODUCEREA ȘI DEFINIREA PROBLEMEI.....	1
Introducere	1
Declararea problemei	2
Ipoteze	3
Întrebări	4
Obiective.....	4
Argument	5
Limitări și delimitări	7
Premizele studiului	7
Fundament filozofic	9
Definirea termenilor	10
Organizarea cercetării	11
II. REVIZIA BIBLIOGRAFICĂ	13
III. METODOLOGIE	25
Introducere	25
Tipul de cercetare	25
Participanți	25
Descrierea experimentului	26
Procedeele de colectare a datelor	28
Variabilele cercetării	29
Procedeele de analiză a datelor	30
Ipotezele de nul	30
Operaționalizarea ipotezei și a variabilelor	30
Rezumat	32
IV. REZULTATE	33
Introducere	33
Descrierea lotului de subiecți	34
Comportamentul variabilelor	34
Analiza datelor și verificarea ipotezelor	35
Ipoteza H1a.....	37

Ipoteza H1b	37
Ipoteza H1c	38
Ipoteza H2	38
Rezumatul capitolului	40
V. REZUMAT, DISCUȚII, IMPLICAȚII, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	41
Rezumat	41
Discuții	44
Implicații	47
Implicații pentru sistemul educativ	47
Implicații pentru părinți	48
Implicații pentru profesori	48
Implicații pentru elevi	49
Concluzii	50
Recomandări	50
Pentru sistemul educativ	50
Pentru cercetării viitoare	51
Anexe	
A. OPERELE LITERARE	52
Opera literară descriptivă	52
Opera literară violentă	53
Opera literară non-violentă	54
B. GRILA DE OBSERVAȚIE	55
C. ANALIZA STATISTICĂ A IPOTELIZELOR	57
REFERINȚE	72

LISTA DE FIGURI

1. Media frecvenței comportamentelor violente	36
2. Frecvența totală a comportamentelor violente	36
3. Valoarea comportamentelor violent în post-test	40

CAPITOLUL I

INTRODUCEREA ȘI DEFINIREA PROBLEMEI

Introducere

Violența a devenit una dintre marile probleme ale lumii contemporane, fiind un fenomen global. Presa scrisă sau audiovizuală, informează în permanență cu privire la manifestări ale acesteia. Zilnic, direct sau indirect, asistăm la acte de violență: bătăi, crime, violuri, războaie. Violența, în forme diverse, a cuprins toate instituțiile societății umane, printre acestea aflându-se familia și școala.

Violența școlară este o formă de manifestare a violenței cotidiene. Școala este un spațiu deschis socializării, al transmiterii de cunoștințe, al educației, dar reprezintă totodată și un spațiu al manifestării actelor de violență. Deși, în contextul cultural și politic european se promovează ideea că școala trebuie să fie un spațiu al securității, al disciplinei, lipsit de conflicte, studiile arată că rata violenței școlare este ridicată (Flannery, Wester și Singer, 2004). Nouă din zece elevi de liceu au raportat că au fost martori atunci când un alt coleg a fost lovit sau pălmuit la școală (Flannery et al., 2004; Gaughan și Robert, 2001).

De asemenea, expunerea la acte de violență îi predispune pe copii riscului de a avea o serie de probleme: depresie, anxietate și tulburări de comportament. Bărbații care în școala primară au fost expuși la acte de violență au raportat că se confruntă cu anxietate, spre deosebire de bărbații din grupul care a declarat că nu au fost expuși la acte de violență (Flannery et al., 2004; Ward, Martin, Theron și Distiller, 2007).

Batsche și Knoff (1994) au arătat că elevii care au fost victime ale violenței din școală au suferit în dezvoltarea emoțională și socială, cunoscând un nivel ridicat de depresie, anxietate și un nivel al stimei de sine foarte scăzut, față de cei care nu au fost victime ale violenței în școală. Teama de expunere la violență și victimizarea are un impact negativ atât asupra comportamentului elevilor cât și asupra performanțelor academice ale acestora, deoarece au raportat o incapacitate de a învăța în școală (Hazler, 1998).

Folosirea pedepsei corporale în școli mărește riscul practicării violenței între elevi (Bogacki, Armstrong și Weiss, 2005).

Multe studii arată că și familia a devenit un loc de manifestare al actelor de violență, cu multiple consecințe negative asupra copiilor. Numărul copiilor din Rusia care s-au sinucis s-a dublat între anii 1997-2007 și în fiecare an 2000 de copii și adolescenți își iau viața ca urmare a umilirilor și certurilor din cadrul familiei (Alekseeva, 2007).

Studiul lui Corvo (2006) a arătat că violența domestică are o multitudine de cauze și modelul parental de violență influențează gradul de violență al bărbaților.

Copiii sunt ființe vulnerabile, lipsite de apărare și datorită familiei și a școlii este aceea de a le oferi acestora un cadru adecvat unei bune dezvoltări fizice, mentale, emoționale și spirituale.

Problema de cercetare

Multe studii au abordat violența școlară, încercând să identifice dimensiunile pe care acest fenomen le cunoaște. Însă, puține cercetări au stabilit relații între conținutul operelor literare studiate în cadrul orelor de literatură și comportamentul violent al elevilor cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani. Cercetarea pornește de la întrebarea: Există o influență a conținutului operelor literare studiate asupra comportamentului violent al elevilor?

Literatura nu creează agresivitate, dar poate determina schimbarea atitudinilor și comportamentelor în direcția agresivității. Prin modelele literare promovate elevul este stimulat să participe la construirea operei, să interiorizeze valorile promovate și să se transpună în rolul personajelor, care îi pot deveni modele. În această perspectivă comportamentul violent al unor personaje poate favoriza apariția unor comportamente violente și la elevi, în dorința acestora de a-i imita.

Ipoteze

Ipoteza de cercetare generală care fundamentează demersurile acestui studiu este următoarea:

I. Există un efect semnificativ al operelor literare studiate în cadrul orelor de limba și literatura română asupra comportamentului violent al elevilor.

Ipotezele de lucru sunt următoarele:

H1a. Există un efect semnificativ al operelor literare cu conținut descriptiv asupra comportamentului violent al elevilor.

H1b. Există un efect semnificativ al operelor cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor.

H1c. Există un efect semnificativ al operelor cu conținut non-violent asupra comportamentului violent al elevilor.

H2. Există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent al elevilor în condiția post-test.

Întrebări pentru cercetare

În continuare voi prezenta câteva întrebări care se desprind din declararea problemei și la care va încerca să răspundă investigația.

1. Există un efect al operelor literare studiate asupra comportamentului violent al elevilor?
2. Există un efect al operelor literare cu conținut descriptiv asupra comportamentului violent al elevilor?
3. Există un efect al operelor literare cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor?
4. Există un efect al operelor cu conținut non-violent asupra comportamentului violent al elevilor?
5. Există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent al elevilor în condiția pre-test?
6. Există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent al elevilor în condiția post-test?

Obiectivele

Această cercetare își propune să constate în ce măsură tipul de operă literară studiat în cadrul orelor de limba și literatura română poate să favorizeze apariția comportamentelor violente, de la agresivitate verbală până la violență fizică la copiii cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani.

În condițiile în care se studiază opere literare în care sunt prezentate scene de violență atât verbală, cât și fizică, ar putea fi presupus faptul că elevii vor copia aceste comportamente ale personajelor.

Teoria modelării joacă un rol foarte important în experiența de învățare, proces prin care trec și copiii. În anul 1960, Albert Bandura a aplicat teoria învățării sociale și în studierea agresivității (Boncu, 2010). Potrivit lui Bandura, comportamentul social nu este înnăscut, ci învățat de la modele adecvate. Acesta a efectuat multe experimente asupra modelării și a reliefat ușurința cu care copiii repetă actele agresive ale altora. Copiii din studiul său observă cum un adult se manifestă violent față de o păpușă. Lăsați mai târziu singuri să se joace, ei încep să imite acțiunile agresive ale adulților pe care i-au privit anterior. Prin aceste cercetări Bandura a reliefat ușurința cu care copiii repetă actele agresive ale altora, iar adulții sunt modele prin excelență pentru copii, deoarece sunt percepuți ca responsabili și autoritar

Pornind de la observarea comportamentului personajelor din operele literare, elevul se poate identifica cu acestea?

Studiul are la bază următoarele obiective:

1. Să determine dacă studiul unei opere literare cu un conținut violent în cadrul orelor de limba și literatura română are influență asupra creșterii actelor de violență ale elevilor, respectiv dacă studiul unei opere literare ce promovează non-violența îi influențează pe elevi să fie toleranți.
2. Să identifice situațiile de violență școlară și să elaboreze o tipologie a fenomenului.
3. Să elaboreze un set de recomandări destinate cadrelor didactice și părinților cu scopul de ameliorare a fenomenului violenței în școală.

Argument

În Anglia, în anul 2003, au fost raportate 7000 de cazuri de violență școlară, din care 6899 în timpul orelor de curs, iar la nivel global peste 40 de milioane de copii sub 15 ani cad

victime violenței în fiecare an, așa după cum arată Studiul Organizației Națiunilor Unite, lansat în 11 octombrie 2006 la New York.

În calitate de cadru didactic am observat că în mediul școlar actele de violență sunt din ce în ce mai numeroase și grave. De asemenea în cadrul orelor sunt frecvente momentele în care elevii manifestă comportamente violente.

În societatea românească violența în școli a fost identificată, dar fără a se face legătura cu cauzele care pot declanșa aceste comportamente violente. Școala, care ar trebui să-l ajute pe copil să se dezvolte armonios, uneori îi pune viața în pericol.

Acest studiu răspunde unei nevoi de cunoaștere a dimensiunii, formelor de manifestare și cauzelor fenomenului de violență școlară. Există o multitudine de factori care favorizează apariția comportamentelor violente în mediul școlar: factori endogeni, mediul familial, expunerea la violență în mass-media, aglomerația urbană. Studiul de față își propune să exploreze în ce măsură chiar conținuturile lecțiilor de literatură pot contribui la apariția acestui fenomen deoarece personajele și mesajele violente pot actualiza pulsioni și tendințe agresive existente la indivizi.

Acest studiu dorește a avea o contribuție importantă în conștientizarea părinților și a profesorilor de rolul important pe care îl au în educația copiilor și de faptul că violența se învață. De asemenea se va urmări inițierea unor programe educative cu scopul diminuării acestui fenomen care cunoaște o amploare puternică în societatea zilelor noastre

Cercetarea reprezintă un pas important în vederea elaborării unor strategii de prevenire și ameliorare a fenomenului de violență școlară.

Limitări și delimitări

Rezultatele acestei cercetări vor avea un grad limitat de generalizare deoarece populația accesibilă este reprezentată de copii cu vârsta cuprinsă între 12 și 15 ani, din cadrul unei singure școli, Școala cu Clasele I-VIII, Nr.4, din Sectorul 2, din municipiul București.

Studiile arată că violența este influențată de foarte mulți factori printre aceștia aflându-se familia și mass-media. Literatura este un alt factor care, prin intermediul personajelor și mesajelor violente poate actualiza tendințe agresive deja existente, dar care nu poate depăși ca importanță familia și alți factori la care copiii sunt expuși într-o măsură mai mare.

Acest studiu analizează influențele de scurtă durată pe care modelele violente din literatură le poate avea asupra comportamentului elevilor.

Cercetarea s-a desfășurat în perioada 2011/2012.

Premizele studiului

Violența a fost prezentă de-a lungul timpului în școală. Multe cercetări au fost preocupate de acest fenomen, încercând să identifice dimensiunile pe care acest fenomen le cunoaște. Deși majoritatea cercetărilor au sugerat că violența are consecințe negative în dezvoltarea copiilor, puține studii au pus în relație literatura și violența pentru a identifica măsura în care elevii sunt mai violenți atunci când studiază opere literare care conțin sau descriu scene violente. Cercetările au arătat că atunci când sunt expuși violenței în mediul familial copiii au probleme de citire (Thompson și Whimper, 2010).

Presupoziția acestui studiu este aceea că nivelul de violență al copiilor este strâns legat de ceea ce aceștia învață. Literatura cuprinde totalitatea operelor scrise sau orale, care îndeplinesc o funcție artistică. Importanța acestei discipline reiese din specificitatea artistică a ei deoarece prin intermediul modelelor de artă literară oferite spre receptare, obiectul acesta

acționează direct asupra sensibilității și, implicit, asupra conștiinței elevilor, inoculându-le idei, cunoștințe, sentimente și modelându-le atitudini, comportamente umane.

Cercetarea de față are ca punct de plecare o opinie unanim acceptată conform căreia literatura ocupă un loc important în educarea copiilor, stabilit în cadrul curriculum-ului obligatoriu.

Curriculumul cuprinde ansamblul proceselor educative și al experiențelor de învățare parcurse de elev pe toată durata școlii. În sens restrâns, curriculumul cuprinde ansamblul acelor documente de tip reglator în cadrul cărora se consemnează datele esențiale privind procesele educative. Curriculum nucleu cuprinde acel set de elemente esențiale pentru orientarea învățării la o anumită disciplină și reprezintă unicul sistem de referință pentru diversele evaluări.

În România, curriculumul național este structurat pe mai multe arii curriculare, printre acestea aflându-se și „Limbă și comunicare”. Prin intermediul literaturii elevul cunoaște valorile naționale sau universale, școala oferindu-i spre studiu texte-model, operele marilor autori (clasici și moderni). Modelul cultural îi rezervă literaturii statutul de mijloc prin care este înțeleasă cultura și de formă de afirmare a identității, iar opțiunea pentru acest model situează profesorul ca expert care deține informația, cu rolul de a direcționa și dirija formarea gustului, iar elevului îi atribuie sarcina de a-și însuși cunoștințele și punctul de vedere interpretativ pe care profesorul îl consideră just. Modelul dezvoltării personale privilegiază elevul deoarece este stimulat să participe la construirea operei, alături de scriitor. „Opera literară este reconfigurată prin memoria afectivă, prin apelul la experiențele proprii și la cunoștințele despre lume, făcându-l astfel pe elev să fie interesat în a corela realitatea textuală cu experiențe personale” (Pavelescu, 2010). De aceea, studiul operelor literare va urmări să trezească impresii, reacții și să suscite reflecții cu privire la diversele fațete ale ființei umane.

Interpretarea unui text vizează un model de înțelegere care oferă posibilitatea de a transfera cunoștințele de la un text la altul sau în diferite situații de viață. Interogarea textului nu mai cunoaște un singur răspuns, ci o pluralitate. Profesorul este doar un îndrumător al elevului către identificarea sensului pe care o operă literară nu îl oferă în întregime. Operele literare și cărțile selectate vor fi un fel de oglinzi în care cititorul se va reflecta, ajutându-l să se cunoască pe sine și lumea în care trăiește pregătindu-l să facă față la mulțimea valorilor etice ce caracterizează societatea democratică pluralistă. Prin intermediul diversității valorilor pe care le promovează, cărțile contribuie la dezvoltarea raționamentului moral și critic.

Profesorul este cel care are posibilitatea selectării operelor literare adecvate vârstei elevilor, astfel încât, atunci când elevii parcurg aceste opere, să fie îndrumați în a manifesta afecte pozitive unii față de alții și nu acte de violență.

Fundament filozofic

Literatura studiază impresiile omului despre lume și univers, cât și aspirațiile, faptele, gândurile și talentele, fie bune sau rele. Prin modelele culturale promovate, literatura influențează mintea copilului. „Multe din publicațiile populare ale zilei sunt pline de povestiri senzaționale care instruiesc tineretul în fărădelege, conducându-i pe calea pierzării. Copiii sunt incitați la rele prin istorisirile pe care le citesc. În imaginația lor trăiesc faptele descrise, până când li se trezește ambiția de a vedea ceea ce pot face în făptuirea crimei, ca apoi să scape de pedeapsă” (White, 2008). De asemenea cititul unui tip de literatură ieftină sau de senzație tinde să creeze un mod de gândire superficial, care pune mintea în imposibilitatea de a fi de folos și o descalifică pentru exercițiul spiritual.

Literatura a fost în primul rând mijlocul de a transmite adevărul religios, nu numai printre scriitorii Bibliei, ci și printre autorii laici (Barayuga, 2000). Predarea literaturii ar trebui

să aibă ca primă țintă formarea caracterului. Studiul literaturii ar trebui să susțină premiza fundamentală conform căreia Dumnezeu este Creatorul întregului univers și că El este izvorul cunoștinței și al înțelepciunii și să evite elementele care fac răul de dorit.

Aceste date arată că un studiu care urmărește influențele pe care literatura le produce asupra individului, respectiv asupra comportamentului acestuia, este actual și folositor atât pentru profesori, cât și pentru părinți.

Definirea termenilor

În continuare se vor defini termenii de bază utilizați în această cercetare.

1. Violența reprezintă dezorganizarea unui sistem personal, colectiv sau social și care se traduce printr-o pierdere a integrității, ce poate fi fizică, psihică sau materială. Această dezorganizare poate să opereze prin agresiune, prin utilizarea forței, conștient sau inconștient. Definiția violenței propusă de raportul Organizației Mondiale a Sănătății (Jigău, Liiceanu și Preoteasa, 2005) înseamnă „amenințarea sau folosirea intenționată a forței fizice sau a puterii contra propriei persoane, contra altuia sau contra unui grup sau unei comunități care antrenează sau riscă puternic să antreneze un traumatism, un deces sau daune psihologice, o dezvoltare improprie sau privațiuni” (p. 20).

Pentru cercetare propun următoarea definiție: violența în școală este orice fel de manifestare a unor comportamente de natură agresivă precum: exprimare inadecvată sau jignitoare, bruscare, lovire, împingere, rănire, comportament care intră sub incidența legii: viol, vandalism, furt, ofensă adusă statutului personalului didactic, comportament școlar neadecvat sau alt comportament care contravine regulamentului școlar.

2. Opera literară este creația artistică de ficțiune, cultă sau populară, în versuri sau în proză, care exprimă realitatea prin imagini artistice (Iancu și Cornaciu, 2008).

Pentru cercetare propun următoarea definiție:

3. Opera literară cu conținut violent este creația artistică în care predomină descrierea unor scene, relații violente în elementele sale constitutive: părți, și capitole, și în aspectul general de viață care este evocat.

4. Opera literară cu conținut non-violent este creația artistică în care sunt descrise imagini din realitate prin intermediul imaginilor artistice, fără prezența unor scene violente.

Organizarea cercetării

Studiul de față își propune să observe dacă studiul operelor literare în cadrul orelor de limba și literatura română influențează comportamentul violent al elevilor din Școala Nr.4.

Studiul cuprinde cinci capitole.

Etaplele cercetării au fost: stabilirea problemei de cercetare, analiza literaturii, metodologia și rezultatele cercetării. Design-ul cercetării a fost pre-experimental, folosind observația pentru înregistrarea frecvenței comportamentului violent. Dificultatea întâmpinată în desfășurarea cercetării a fost reprezentată de necesitatea înregistrării video a elevilor, astfel încât să poată fi observați toți subiecții, în condițiile în care în timpul pauzei unii elevi părăsesc clasa.

Lucrarea are următoarele capitole:

Capitolul I cuprinde: dimensiunea problemei, declararea problemei, ipoteze, întrebări ale cercetării, obiective, limitări și delimitări, definirea termenilor, fundament filozofic, organizarea cercetării.

Capitolul II cuprinde: revizia bibliografică care prezintă violența în mediul școlar, în mediul familial și violența în mass-media.

Capitolul III cuprinde: tipul cercetării, descrierea experimentului, procedee de colectare a datelor, variabilele cercetării și procedee de analiză a datelor.

Capitolul IV prezintă rezultatele obținute în urma cercetării în următoarea ordine: descrierea demografică, comportamentul variabilelor, analiza datelor și verificarea ipotezelor.

Capitolul V prezintă următoarele secțiuni: rezumat, discuții, implicații, concluzii și recomandări sugerate în urma obținerii rezultatelor cercetării.

CAPITOLUL II

REVIZIA BIBLIOGRAFICĂ

În mod tradițional, școala a fost percepută ca un loc unde elevii, profesorii și angajații își pot desfășura activitatea în siguranță. Totuși, de-a lungul istoriei, violența a fost un fenomen întâlnit în multe școli. Perioada școlară reprezintă un moment critic în viața unui adolescent, care se poate confrunta cu posibilitatea de a experimenta și de a învăța comportamente care-i pot afecta sănătatea. Elevii sunt implicați în această perioadă în acte violente, fumează și consumă băuturi alcoolice (Dowdell, 2012).

Incidentele mai recente, cu un grad ridicat de violență, care au avut loc în școli, aproape au șters acest simțământ de securitate pe care instituțiile educative îl ofereau. Anumite studii privitoare la frecvența actelor de violență arată că acestea au crescut semnificativ în anumite școli, iar în altele numărul lor a rămas constant (Gaughan și Robert, 2001). Centrul Național pentru Educație a arătat că 71% dintre școlile elementare din Statele Unite ale Americii au înregistrat cel puțin un incident violent în anul școlar 1999/2000.

Gaughan și Robert (2001) arată în studiul lor că cele mai comune victime ale violenței din școală sunt elevii și profesorii. Wilson, Douglas și Lyon (2011) au studiat consecințele pe care actele de violență le pot avea asupra profesorilor, atunci când aceștia se află la locul de muncă. Analizele au arătat că, dintr-un număr de 731 de profesori, majoritatea respondenților, au avut probleme de violență la un moment dat în cariera lor, cu consecințe în plan fizic, emoțional și în predare. De asemenea, femeile au raportat un nivel mai ridicat al simptomelor

în plan fizic, decât bărbații. Performanța, transferul și abandonarea profesiei de către profesori sunt influențate de violența din școală (Hill 2011).

Alături de aceștia, angajații din școli reprezintă o altă categorie către care cercetătorii și-au îndreptat atenția pentru a observa în ce măsură sunt afectați de actele de violență. S-a constatat că nivelul de violență față de angajați este scăzut și actele de violență față de aceștia sunt comise atât de băieți, cât și de fete (Kondrasuk, Greene, Waggoner, Edwards și Nayak-Rhodes, 2005).

Violența cunoaște o multitudine de forme. O tipologie a conduitelor de violență în școală, care combină mai multe criterii: planul agresiunii, verbal și fizic, gradul de deschidere și tipul de implicare a agresorului: activă sau pasivă a fost realizată de J. Herbert în anul 1941 și include: (a) agresiuni active fizice directe: lovirea unui coleg, (b) agresiuni active fizice indirecte: lovirea unui substitut al victimei, (c) agresiuni active verbale directe: înjurături, amenințări, (d) agresiuni active verbale indirecte: calomnia, (e) agresiuni pasive fizice directe: împiedicarea producerii unui comportament al victimei, (f) agresiuni fizice indirecte: refuzul de a realiza o sarcină, de a da curs unei rugăminți, (g) agresiuni pasive verbale directe: refuzul de a vorbi și (h) agresiuni pasive verbale indirecte: negativism.

Școala este mediul în care se manifestă cel mai des luptele pentru putere. Bullying-ul este un act comportamental repetat îndreptat spre rănirea fizică sau mentală a unei persoane care încearcă să obțină supremație asupra altora și reprezintă o problemă globală (Pugh și Chitiyo, 2012). Se mai numește și intimidare și potrivit lui Smith și Sharp (1994) este centrată pe abuz sistematic de putere. Aceasta poate proveni de la superioritatea fizică și de la puterea mentală (Olweus, 1997). Agresiunea poate fi directă – fizică sau verbală, spunând lucruri urâte unei persoane și în mod intenționat ostil.

Waasdorp, Pas, O'Brennan și Bradshaw (2011) au implicat în cercetare părinții, studenții și personalul școlii pentru a examina asocierea dintre nivelul de tulburare, normele cu privire la hărțuire și agresori și percepția personalului privitoare la securitate, apartenență și intimidarea martorului. Rezultatele au subliniat influența factorilor contextuali privind riscul ca elevii să fie intimidați. Farrington și Baldry (2010) au ajuns la concluzia că și alți factori pot influența acest proces de intimidare precum: vârsta, sexul, un nivel scăzut al inteligenței și al stimei de sine, dar și lipsa de popularitate.

Bender, Doris și Lösel (2011) au arătat în studiul lor că intimidarea este un factor de risc pentru angajarea la maturitate în: delincvență, violență și alte comportamente anti-sociale. De asemenea bullying-ul influențează negativ experiența școlară și procesul de învățare (Hazel, 2010). Și profesorii consideră bullying-ul o problemă care nu poate fi evitată în experiența școlară și 40% dintr-un număr de nouă sute de profesori au răspuns că au fost intimidați la școală (Blake și Louw, 2010).

Cercetările asupra victimelor violenței din școală sugerează că victimizarea repetată are efecte negative asupra dezvoltării emoționale și sociale a copiilor (Batsche și Knoff, 1994; Hoover, Oliver și Thomson, 1993; Janson și Hazler, 2004). Victimele manifestă un nivel ridicat de anxietate, depresie și un nivel scăzut al stimei de sine comparativ cu cel care s-a observat la non-victime (Dunn, Gilman, Willett, Slopen și Molnar, 2012; Gilmartin, 1987).

Harris (1994) a constatat că victimele violenței școlare pot dezvolta o atitudine negativă față de profesorii lor sau pot avea probleme să se integreze într-un mediu public. Fiecare elev poate deveni victimă a violenței, fiind prezent într-un loc nepotrivit la un moment nepotrivit. Dar cel mai frecvent tip de victimă este caracterizat de un comportament de supunere și non-violent (Schwartz, Dodge, Pettit și Bates, 1997).

Furlong, Chung, Bates și Morrison (1995), examinând victimele violenței din școală, au identificat un subgrup de persoane cu un scor ridicat privind nivelul de ostilitate și au arătat că elevii care manifestă o atitudine ostilă reprezintă un factor de risc pentru a deveni victime. O altă cercetare a descoperit că victimele violenței din școală reprezintă un grup vulnerabil, iar victimele cu atitudine agresivă au raportat că poartă arme, folosesc alcoolul și iau parte la lupte fizice la școală (Brockenbrough, Dewey și Loper, 2002). Profesorii și psihologii ar trebui să se ocupe cu atenție de victimele care manifestă atitudine agresivă. Victimizarea repetată are consecințe negative asupra elevilor, determinând mai târziu comportamentul violent, chiar și în rândul tinerilor care nu au antecedente de purtare violentă (Apel și Burrow, 2011; Kochenderfer și Ladd, 1996).

Copiii și adolescenții sunt vulnerabili și expunerea la actele de violență școlară rămâne o problemă semnificativă pentru aceștia. S-a demonstrat că elevii care au participat la acte cu un nivel ridicat de violență au rămas cu traume, față de cei care nu au luat parte la astfel de acte (Flannery et al., 2004). Din același studiu reiese că rata expunerii la acte de violență rămâne ridicată pentru copii, indiferent de sex, vârstă, tipul de școală pe care îl frecventează sau de poziționarea geografică a acesteia.

Studiul realizat de Astor (1994) este foarte important deoarece urmărește stabilirea motivației elevilor pentru actele de violență. Rezultatele au arătat că elevii au identificat componente morale diferite pentru a-și justifica comportamentul, iar elevii violenți au fost de acord cu actele de violență față de elevii non-violenți.

Jigău et al. (2005) într-un studiu privind analiza fenomenului de violență în România au arătat că proporția unităților de învățământ situate în zone periferice care au declarat prezența fenomenelor de violență este mai mare, decât în cazul celor amplasate în zone centrale. Aceasta se datorează unor cauze economice, deoarece în zonele periferice locuiesc

persoane cu un nivel scăzut de trai. Anumite cartiere periferice cumulează influența mai multor factori de risc precum: rata ridicată a șomajului, statut socio-profesional și economic scăzut, nivelul redus al veniturilor familiei, iar în unele cazuri se adaugă influența „bandelor de cartier” și o rată înaltă a criminalității care au impact asupra comportamentului copiilor și tinerilor.

De asemenea și mărimea școlii a constituit un criteriu identificat de cercetare care diferențiază unitățile de învățământ în ce privește manifestarea violenței școlare. Cu cât numărul de elevi dintr-o școală este mai mare cu atât riscul manifestării unor comportamente violente este mai ridicat. Proporția unităților de învățământ cu peste 100 de elevi care au semnalat prezența fenomenelor de violență este de aproximativ 85% spre deosebire de cele cu un număr mai mic de elevi care au raportat un procent de 68-70%. Acest fapt sugerează dificultățile întâmpinate de managerii și de cadrele didactice care nu pot monitoriza comportamentul elevilor.

Fenomenul violenței școlare trebuie analizat într-un context mai larg, deoarece într-o familie în care este folosită violența, copilul este cel mai neglijat. Expunerea copiilor la acte violente în familie îi predispune riscului de dezvoltarea unei serii de probleme: anxietate, depresie și deviații de comportament (English, Marshall și Steward, 2003; Holt, Buckley și Whelan, 2008; Nicklas, 2010). Atunci când sunt expuși violenței copiii pot avea: probleme de sănătate mintală, dificultăți de învățare, deficiențe lingvistice și alte probleme neurocognitive (Perkins și Graham-Bermann, 2012).

De asemenea, s-a constatat că violența influențează rezultatele academice ale elevilor, în general, dar și capacitatea acestora de a citi, fapt dovedit în urma unei cercetări care a implicat un număr de 158 de copii în vârstă de 12 ani (Thompson și Whimper, 2010). Participanții în cadrul studiului realizat de Ward et al. (2005) au raportat că ei au fost victime

ale violenței mai mult acasă, decât la școală sau în vecinătăți, iar 68,44% dintre elevi au fost victime ale violenței.

Folosirea agresiunilor verbale, a violenței, a alcoolului de către părinți asupra copiilor în timpul copilăriei, a fost corelată cu un nivel scăzut al stimei de sine la femei, în perioada maturității (Downs și Miller, 1998).

Studiul realizat de Brenda și Downs (1993) a arătat că femeile care au participat la un program de dezalcoolizare, au fost expuse unui nivel ridicat de violență în familie. Alte studii au corelat abuzul psihologic sau fizic din copilărie cu probleme psihice la femeile ajunse la maturitate (Harkness și Wildes, 2002; Downs, Capshew și Rindels, 2006).

Modelul parental de violență influențează gradul de violență al bărbaților (Corvo, 2006). Influența pe care familia o exercită asupra copilului este foarte mare. Copilul, care mai târziu va deveni adult se va comporta asemenea părinților. Studiul lui Markowitz (2001) arată relația dintre violența suferită în timpul copilărie și violența manifestată mai târziu împotriva soțului și a copiilor. Persoanele care au crescut în familii violente sunt agresive cu copiii și soții lor (Doumas, Margolin și John, 1994; Laporte, Jiang, Pepler și Chamberland, 2011).

Cercetările au luat în calcul și alte urmări, pe care aplicarea pedepsei fizice le poate produce. Straus (1995) a descoperit că persoanele care au fost pedepsite fizic de către părinți, în timpul adolescenței sunt mai predispuse simptomelor depresive, decât cei care nu au fost supuși pedepsei fizice.

Există de asemenea o legătură puternică între pedeapsa fizică și autoritarism (Danso, Hunsberger și Pratt, 1997). Benjamin (2006) a arătat că atunci când există o atitudine favorabilă pentru folosirea violenței, apare și un scor ridicat pentru acceptarea autoritarismului.

Bogacki et al. (2005) au corelat în studiile lor atitudinea privind pedeapsa fizică, autoritarismul și ideologia de control a elevului.

Nu toți copiii cărora le-a fost aplicată pedeapsa fizică au suferit consecințe negative. Cercetările care au avut în vedere factorii de protecție au arătat că acei copii cărora li se aplică pedeapsa fizică într-un context în care ei se bucură de suport afectiv din partea părinților nu prezintă consecințe psihologice negative (Baumrind, 1996). Turner și Finkelhor (1996) au descoperit că acei copii care erau supuși unui nivel înalt de pedeapsă fizică, beneficiind în același timp de un puternic suport afectiv din partea părinților nu erau stresați și consecințele psihologice erau minime. Rohner, Bourque și Elordi (1996) sugerează că aplicarea pedepsei fizice are efecte negative asupra copiilor, doar atunci când pedeapsa este înțeleasă de copii ca o formă de respingere din partea părinților. Copiii care primesc dragoste și acceptare din partea părintelui pedepsitor tind să arate un nivel pozitiv de încredere și să nu fie afectați de aplicarea pedepsei. Aceste cercetări arată că susținerea parentală poate să neutralizeze efectele adverse ale folosirii pedepsei fizice.

Abuzul infantil este o cauză a mortalității în Statele Unite ale Americii și în alte țări. Folosirea unui instrument de pedeapsă este considerat un abuz. Și în Rusia copiii cad victime ale violenței fizice și abuzului. Numărul copiilor care s-au sinucis s-a dublat între anii 1997 și 2007 (Alekseeva, 2007).

Templeman (2004) a condamnat abuzul infantil, care a primit o atenție sporită în Rusia după căderea regimului comunist. Aprobarea folosirii pedepsei fizice de către părinți reprezintă un factor de risc către abuzul fizic împotriva copilului.

În această direcție este important un studiu de cercetare realizat în Rusia post-comunistă. Au fost implicați o sută de părinți, recrutați din trei școli. Rezultatele acestei cercetări arată că în rândul părinților din Rusia există o răspândită legitimitate pentru

implementarea diferitelor tipuri de pedeapsă fizică pentru a-și disciplina copiii. În acest studiu o treime dintre părinți consideră pedeapsa fizică ca o metodă disciplinară acceptată. Cele mai frecvente situații considerate ca fiind legitime pentru folosirea pedepsei sunt: comportamentul nerespectuos, comportamentul nesupus și comportamentul care pune în pericol copilul (Shor, 2006).

Dobbs, Smith și Taylor (2006) au descoperit într-un studiu asemănător că acei copii care fac ce nu ar trebui primesc o pedeapsă fizică. În plus, li se restrâng privilegiile și li se dau sarcini în plus de făcut. Majoritatea copiilor din fiecare grupă de vârstă, dar în special adolescenții, au raportat că există inconsecvențe în aplicarea disciplinei între frați, în special determinate de vârsta și sexul fiecărui. Cea mai comună greșeală pentru care copiii au raportat că sunt pălmuiți a fost rănirea altora, în special a fraților, iar folosirea uneltelor precum: cureaua, racheta de tenis, șpaclul, în aplicarea pedepsei nu a fost ceva neobișnuit, fiind raportată de un sfert dintre copii.

De cele mai multe ori părinții sunt furioși, atunci când își pedepsesc copiii și de aceea nu apar schimbări importante de comportament, ci doar apare un sentiment de frustrare.

De asemenea părinții copiilor extrovertiți interacționează cu copiii lor diferit de părinții ai căror copii au fost identificați cu comportament normal. Părinții copiilor provocatori au înregistrat o incidență mai mare a pedepsei verbale și corporale și probleme mai frecvent de comportament acasă. Părinții care au copii extrovertiți au tendința de a folosi mai des, atât pedeapsa corporală, cât și pe cea verbală (Nicholson, Fox și Johnson, 2005).

Macintyre și Cantrell (1995) au arătat că tipul pedepsei fizice administrate față de un copil depinde de sexul acestuia. În acest studiu a reieșit că un număr semnificativ de mare de femei au fost disciplinate folosindu-se pedeapsa fizică și admonestarea verbală. De asemenea un număr semnificativ mai mare de bărbați au fost disciplinați folosindu-se pedeapsa fizică

împreună și admonestarea verbală. Un număr semnificativ mai mare de bărbați decât s-a așteptat au fost disciplinați împreună cu explicația de ce pedeapsa a fost administrată, în timp ce femeile au fost pedepsite prin această metodă semnificativ de mai puține ori decât se aștepta.

Un alt studiu a arătat că sexul și folosirea pedepsei corporale sunt predictive pentru diferite niveluri de empatie. Femeile au un nivel de empatie mai ridicat decât bărbații. Folosirea pedepsei corporale de către părinți presupune un nivel scăzut de empatie (Lopez, Bonenberger și Schneider, 2001).

Pe de altă parte studiile lui Schenck, Lyman și Bodin (2000) au arătat că nu există diferențe în practică în ceea ce privește pedeapsa corporală în funcție de așezarea geografică, sex, pregătire teoretică și religie.

Bear, Manning și Shiomi (2006) au plecat de la premiza potrivit căreia în Japonia, părinții și educatorii nu folosesc într-o măsură ridicată pedeapsa. Analiza ulterioară a arătat că elevii din Japonia sunt mult mai influențați de educația de acasă decât cea din școală. În Taiwan folosirea pedepsei corporale de către profesori este o practică răspândită. Rezultatele unei investigații realizate de Wong (2012) a indicat faptul că elevii de gimnaziu au fost pedepsiți mai des decât elevii de școală primară, iar băieții mai des decât fetele. Elevii care au avut rezultate academice mai mici au fost, de asemenea pedepsiți mai des. Elevii care au fost pedepsiți pentru performanțele academice slabe s-au simțit rușinați, furioși și răzbunători.

Alte studii au demonstrat că elevii negri au parte de un tratament disproporțional, în ceea ce privește aplicarea pedepsei, față de elevii albi. Elevii de culoare sunt pedepsiți corporal mai des și sunt suspendați de la școală frecvent (McFadden și Marsh, 1992).

Întotdeauna ar trebui să se țină seama de mai multe aspecte în aplicarea pedepsei. Lucrul cel mai important este să se ia în calcul consecințele negative pe care pedeapsa le

produce într-o persoană. De cele mai multe ori apar consecințe pe termen lung. Pedepșa corporală a fost relaționată cu nivelul de agresivitate în copilărie (Wells și Rankin, 1998). De asemenea pedeapsa a fost relaționată cu depresia în perioada adultă (Straus, 1995).

Educația pentru părinți oferă alternative la folosirea pedepsei fizice și în toate școlile ar trebui să existe programe de prevenire a abuzului infantil (Johnson, 2002).

Tema influenței media asupra modelării comportamentului violent al copiilor a constituit de asemenea o preocupare pentru cercetători. Ancheta care a studiat relația dintre consumul de media și comportamentul violent al elevilor la școală a confirmat fără echivoc relația dintre consumul extrem de media și comportamentul agresiv la școală, iar mesajul transmis către media a fost acela ca să își asume o funcție culturală, deoarece ceea ce ea oferă nu poate rămâne fără consecințe pe termen lung (Streng, Bliesener, Beelmann și Stemmler, 2012). Preferința pentru vizionarea unor filme violente din mass-media în timpul copilăriei și adolescenței a contribuit semnificativ la creșterea actelor de violență în perioada maturității la un număr de opt sute douăzeci de tineri (Boxer, Huesmann, Bushman, O'Brien și Moceri, 2009).

Atunci când copiii au fost expuși la anunțuri cu conținut violent, au fost mai predispuși în a manifesta agresivitate decât atunci când au fost expuși la anunțuri fără conținut violent (Brocato, Gentile, Laczniaak și Ji-Song, 2010).

Studiile au demonstrat faptul că jocurile video violente cresc agresiunea și reduc comportamentul social (Ewoldsen et al., 2012). Jocurile video, care sunt jucate de elevi sunt extrem de violente și explicite în conținut (Cusmano, 2012). Alte studii au demonstrat că expunerea la jocuri video violente nu a putut fi corelată cu rezultate negative la adolescenți. Pe de altă parte depresia, trăsăturile de personalitate anti-sociale, expunerea la acte violente în

cadrul familiei au fost cei mai buni predictorii în ceea ce privește violența (Ferguson, San Miguel, Garza și Jerabeck, 2012).

S-a observat necesitatea unei intervenții pentru a reduce utilizarea de mass-media cu conținut violent și comportament agresiv în perioada adolescenței. Astfel, în urma aplicării unui program de intervenție timp de cinci săptămâni, s-au observat schimbări la persoanele care manifestau comportamente agresive (Möller, Krahé, Busching și Krause 2012).

Prevenirea violenței școlare este cel mai important aspect pe care societatea îl poate da acestui fenomen social și de aceea un studiu recent a prezentat rezultatele implementării unui program de mediere, care a răspuns obiectivelor de reducere a violenței școlare (Schellenberg, Parks-Savage și Rehfuss, 2007). Acest program de „peer mediation” are multiple beneficii (Johnson și Johnson, 2001).

Studiul realizat de Hess și Leal (2003) a demonstrat că în școlile în care s-au luat măsuri de prevenire a violenței, s-a manifestat un nivel ridicat al violenței împotriva profesorilor. Booren, Handy și Power (2011) examinând percepțiile privind strategiile de securitate din școală, climatul școlar și violență au observat că sentimentele elevilor în ceea ce privește climatul școlar și violența au fost asociate cu importanța implementării strategiilor de securitate. Pentru ca măsurile să fie eficiente este foarte util ca să se ofere suport și familiei, dar mai ales copilului în nevoie, iar aceasta să se facă din timp, prin ore de consiliere și asistență (Mason, 2012).

Violența și vandalismul creează un mediu nesigur pentru educație, iar implementarea unui program de intervenție a fost asociat cu diminuarea violenței (Luiselli et al., 2005; McLaughlin și Miller, 2008). Șaptezeci și cinci de elevi au participat timp de o oră pe săptămână la clase de sănătate, incluse în curriculum. Cursuri, activități de grup și filme au fost folosite în intervenție, iar rezultatele au arătat că programul a avut un impact pozitiv

asupra acelor care au avut cunoștințe mai puține și atitudini tolerante față de comportamentele exploatare, datând de la pre-test (Lowe, Jones și Banks, 2007). Rezultatele studiului realizat de Church (2012) au indicat faptul că profesorii nu sunt pregătiți pentru a face față violenței școlare și se impune sprijinirea cadrelor didactice la clasă. Se recomandă ca profesorii să fie instruiți și să învețe să abordeze violența în școală. În acest sens un studiu realizat de Rhodes (2011) care a avut ca scop stabilirea percepției profesorilor privitoare la impactul managementului clasei asupra comportamentul negativ al elevilor a stabilit că profesorii care au folosit tehnici specifice pentru a aborda comportamentul negativ al elevilor au avut succes în managementul clasei, indiferent de anii de experiență.

Studiile arată că violența reprezintă un fenomen complex, global, care are urmări pe termen lung. Pentru a gândi strategii de prevenire a violenței este nevoie de luarea în calcul a tuturor factorilor de influență: economici și sociali. Dar, mai presus de oricare alte instituții, familia și școala au un rol important în diminuarea acestui fenomen.

CAPITOLUL III

METODOLOGIE

Introducere

Acest capitol prezintă: tipul de cercetare pentru a stabili în ce măsură variabila independentă, și anume tipul de operă literară, influențează violența școlară, populația studiului și eșantionul, experimentul, operaționalizarea variabilelor și procesul de colectare a datelor.

Tipul de cercetare

Această cercetare și-a propus să realizeze un studiu pre-experimental, care a folosit observația într-o etapă de desfășurare a experimentului pentru a stabili în ce măsură variabila independentă, respectiv tipul de operă literară studiată în cadrul orelor de literatură, influențează variabila dependentă, violența școlară. Planul cercetării a fost unul cvasi-experimental cu măsurători repetate.

Cercetarea se consideră a fi pre-experimentală din următoarele motive:

1. Utilizează manipularea unei variabile independente care conduce la modificarea variabilei dependente.
2. Vizează controlul relației cauză-efect, sporindu-se obiectivitatea cercetării.

Participanți

Populația de cercetare a fost formată din 27 de elevi minori, cu vârste cuprinse între 12

și 13 ani, din Școala cu Clasele I-VIII, Nr. 4, București.

S-a selecționat această categorie de vârstă deoarece la această vârstă, subiecții sunt mai cooperanți decât cei mai mici și mai capabili să înțeleagă dimensiunea valorică a unei opere literare.

Populația vizată a reprezentat o clasă de subiecți. Populația a fost alcătuită din 27 de elevi, fete și băieți, cu vârste de 12 ani și 13 ani. S-a urmărit o proporționalitate a reprezentării subiecților pe nivel de sex, în vederea eliminării variabilelor străine care ar putea surveni prin faptul că reprezentării unui sex ar putea fi mai violenți decât ceilalți. Numărul băieților este aproximativ egal cu numărul fetelor.

Menționez că acest grup experimental, alcătuit din 27 de elevi a trecut prin trei condiții experimentale, care sunt relaționate cu momentele testării.

Descrierea experimentului

Pentru atingerea obiectivelor de cercetare, s-a utilizat un design pre-experimental cu măsurători repetate. Astfel, grupul de subiecți a parcurs aceleași etape și intervenții.

Observarea inițială a comportamentului elevilor în timpul recreației dinaintea începerii orei și observarea comportamentului elevilor post-experiment: în prima fază s-a urmărit numărul și tipul comportamentelor de natură violentă care apar în mod spontan între subiecți înainte de intervenție.

Observarea s-a realizat în mediul natural al subiecților, adică în sala de clasă. Comportamentele subiecților au fost înregistrate video cu ajutorul laptop-ului uitat intenționat de profesor într-un colț al clasei și apoi analizate cu ajutorul grilei de observație, realizată în scopul cercetării de față (vezi Anexa A).

Intervenția asupra subiecților s-a desfășurat sub forma unei ore de curs obișnuite, la care am studiat opere literare cu un conținut divers în ceea ce privește violența, conform condițiilor experimentale în care se află subiecții. Astfel, subiecții din grupul experimental 1 au studiat pe parcursul orei un fragment dintr-o operă literară, o descriere în proză, „Amintiri dintr-o călătorie”, de Calistrat Hogaș. Elevii, au avut mai multe sarcini de îndeplinit: citirea fragmentului, identificarea elementele specifice discursului descriptiv, recunoașterea figurilor de stil din text și realizarea unei descrieri în proză, pe o temă dată folosind expresii din text.

Subiecții din cea de-a doua condiție experimentală au studiat un fragment din nuvela „Alexandru Lăpușneanul” de Costache Negruzzi. A fost ales fragmentul din al treilea capitol intitulat „Capul lui Moțoc vrem”, în care este prezentată scena uciderii boierilor. Subiecții au citit integral textul și au avut următoarele sarcini de îndeplinit: să selecteze elementele de portret ale domnitorului, să prezinte argumente în sprijinul comportamentului domnitorului, să aducă argumente care să condamne comportamentul violent al domnitorului.

Subiecții din cea de-a treia condiție experimentală au studiat Pilda samariteanului milos. Elevii au selectat elementele discursului narativ, au rescris parabola în variantă modernă și au caracterizat personajele.

În momentul post-test, după desfășurarea lecției, a avut loc o nouă observație a comportamentelor spontane ale elevilor din timpul recreației.

Planul de activități pentru desfășurarea cercetării a inclus următoarele:

În etapa preexperiment am stabilit operele literare alese pentru studiu și prin tragere la sorț grupul care va participa la experiment.

Pentru realizarea experimentului am selectat o singură clasă de subiecți.

Am distribuit elevilor fișele de lectură care conțineau fragmentele de opere literare. Primul grup experimental a primit fișe de lectură care conțineau fragmente neutre, descrieri clasice și au avut mai multe sarcini de rezolvat pe baza textului respectiv.

Apoi am studiat cu cel de-al doilea grup experimental, fragmente de opere cu un pronunțat caracter violent, iar elevii au avut diverse sarcini de lucru pe baza textului respectiv. După care am analizat cu cel de-al treilea grup experimental fragmente de opere literare non-violente.

Grilele de observație au fost completate de un observator, profesor psiholog în etapa pre-test și apoi în etapa post-test pentru fiecare activitate desfășurată.

Procedee de colectare a datelor

Colectarea datelor s-a realizat prin parcurgerea următoarelor etape: La început s-a solicitat conducerii Școlii Nr.4 permisiunea de a desfășura experimentul cu grupa de subiecți, elevii clasei a VI-a A. După ce a fost primit acordul din partea școlii a urmat aplicarea propriu-zisă.

Cercetătorul a realizat experimentul, cu ajutorul psihologului (specializat pe domeniul examinării psiho-pedagogice) pe semestrul al II-lea din anul școlar 2011-2012 în două condiții experimentale: înainte de studiul operei literare (condiția pre-test), și după realizarea experimentului (condiția post-test). Activitatea s-a realizat în zile diferite, dar la aceeași oră, pentru a se putea controla variabila timp, momentul testării. Aplicarea instrumentului s-a realizat în aceeași sală, considerată sală de examinare, în scopul eliminării posibilelor efecte cauzate de schimbarea contextului. Aplicarea s-a realizat pe parcursul unei ore obișnuite de clasă, totalizând 50 de minute. Toate etapele au fost realizate în cadrul orarului obișnuit al

elevilor, cu acordul directorului școlii și a părinților. Toți elevii au primit fișe cu operele literare și în cadrul momentului lecturii toți au citit.

Datele colectate pe baza grilei de observație (vezi Anexa B) au fost analizate și interpretate sub coordonarea unui doctor psiholog pentru a se vedea în ce măsură lotul de subiecți care a studiat opere literare cu conținut violent a fost influențat de acestea.

Variabilele cercetării

În acest studiu există două categorii de variabile: (a) variabile independente, reprezentate prin tipul de operă literară studiat, cu trei specii: descriere literară, operă violentă și operă non-violentă. În cadrul investigației fiecare dintre cele trei specii ale operei literare a reprezentat o condiție experimentală. Iar pentru fiecare condiție experimentală au existat două momente ale testării: pre-test și post-test și (b) variabila dependentă, reprezentată de numărul (frecvența) comportamentelor violente înregistrate pe o perioadă de 10 minute (perioada pauzei). Această variabilă se măsoară prin observarea unor indicatori clasificați, conform fișei de observație din Anexa B, astfel: violență verbală, comportament agresiv simbolic, comportament agresiv nedirecționat, comportament agresiv, comportament neadecvat.

Momentul testării a cuprins șase niveluri, așa cum apar prezentate în continuare: (a) pre-test, înainte de studiul operei descriptive, (b) post-test, după studiul operei descriptive, (c) pre-test, înainte de studiul operei violente, (d) post-test, după studiul operei violente, (e) pre-test, înainte de studiul operei non-violente și (f) post-test, după studiul operei non-violente.

Realizarea măsurilor repetate ale comportamentului elevilor s-a realizat în scopul observării influenței de scurtă durată pe care conținutul unei opere literare îl poate avea asupra elevilor. Aplicarea instrumentului a fost realizată de fiecare dată în același context, pentru a valida rezultatele cercetării.

Procedee de analiză a datelor

Ipotezele de nul

Ipotezele de nul sunt următoarele:

Ho₁(a). Nu există un efect semnificativ al operelor literare cu conținut descriptiv asupra comportamentului violent al elevilor.

Ho₁(b). Nu există un efect semnificativ al operelor cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor.

Ho₁(c). Nu există un efect semnificativ al operelor cu conținut non-violent asupra comportamentului violent al elevilor.

Ho₂. Nu există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția post-test.

Operaționalizarea ipotezei și a variabilelor

Cercetarea a pornit de la premiza că studiul operelor literare cu caracter violent influențează pe termen scurt comportamentul elevilor, deoarece nivelul de violență al copiilor este strâns legat de ceea ce aceștia învață. Potrivit teoriei modelării (Boncu,2010) comportamentul nu este înnăscut, ci învățat de la modele adecvate, iar copiii repetă actele agresive ale altora. Literatura prin modelele de artă oferite acționează asupra sensibilității copiilor, inoculându-le sentimente, cunoștințe și modelându-le comportamente.

Studiul de față a urmărit observarea comportamentului elevilor pentru a se vedea în ce măsură studierea operelor literare cu caracter violent le influențează comportamentul.

Cercetarea a fost cvasi-experimentală cu măsuri repetate.

Analiza statistică va urma procedurile din Tabelul 1.

Tabelul 1

Operaționalizarea ipotezelor și a variabilelor

Ipoteza	Variabile	Tipul	Scala de măsurare	Valoare	Instrument	Proba de semnificație statistică
H1a. Există un efect semnificativ al operelor literare cu conținut descriptiv asupra comportamentului violent al elevilor	Comportamentul Violent pre-test		Interval	0-100	Grila de observație	Test t pentru eșantioane perechi
	Comportamentul violent post-test		Interval		Grila de observație	
H1b. Există un efect semnificativ al operelor cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor	Comportamentul violent pre-test		Interval	0-100	Grila de observație	Test t pentru eșantioane perechi
	Comportamentul violent post-test		Interval		Grila de observație	
H1c. Există un efect semnificativ al operelor cu conținut non-violent asupra comportamentului violent al elevilor	Comportamentul violent pre-test		Interval	0-100	Grila de observație	Test t pentru eșantioane perechi
	Comportamentul Violent post-test		Interval		Grila de observație	
H2. Există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția post-test	Opera literară	VI	Nominal	0-100	1.Intervenția 2.Lectura 3.Analiza	ANOVA
	Comportamentul violent	VD	Interval		Grila de observație	

Rezumat

Acest capitol conține date importante pentru finalizarea acestei cercetări. A fost precizat tipul de cercetare pentru acest studiu și a fost descris experimentul. Se precizează populația acestui studiu. Se descrie variabilele și ipotezele de nul, operaționalizarea ipotezelor și variabilelor. Se explică procedurile de colectare și analiză a datelor.

CAPITOLUL IV

REZULTATE

Introducere

Această cercetare a avut ca obiectiv principal să investigheze efectul pe care conținutul operelor literare studiate în cadrul orelor de limba și literatura română îl are asupra comportamentului violent al elevilor cu vârsta cuprinsă între 12 și 13 ani din Școala Nr.4, din București.

Pentru realizarea acestei cercetări s-a folosit metoda pre-experimentală, care a utilizat observația pentru a vedea în ce măsură variabila independentă, tipul de operă literară, și studiul acesteia influențează variabila dependentă, respectiv comportamentul violent al elevilor. Colectarea datelor s-a realizat prin parcurgerea următoarelor etape:

Pentru analiza datelor s-a utilizat Statistical Product Package for Social Science (SPSS). Probele statistice care au fost utilizate: Testul t pentru eșantioane perechi și ANOVA cu măsurări repetate. Prezentarea rezultatelor a fost raportată la ipotezele formulate. Argumentele care susțin utilizarea ANOVA cu măsurări repetate sunt următoarele: (a) selectarea și distribuirea subiecților în grupe experimentale și (b) distribuția normală a variabilei dependente.

Variabilele studiului sunt: tipul de operă literară, studiul propriu-zis al operei literare și comportamentul violent al elevilor.

Rezultatele studiului cuprind: (a) o descriere demografică a subiecților care au participat la această cercetare, (b) comportamentului variabilelor, (c) analiza datelor și verificarea ipotezelor și (d) rezumatul capitolului.

Descrierea lotului de subiecți

În această parte a capitolului sunt prezentate caracteristicile lotului de subiecți participanți la această cercetare: genul, anul de studiu și vârsta.

Lotul de subiecți a fost alcătuit din 27 de elevi din clasa a VI-a de la Școala Nr.4, din București, dintre care 14 fete și 13 băieți. Subiecții au aparținut unei clase de gimnaziu, având vârste de 12 ani, 13 ani și 15 ani. Opt elevi au vârsta de 12 ani, șaisprezece elevi de 13 ani și un elev în vârstă de 15 ani.

Nu există un efect de interacțiune semnificativ statistic ($t > ,05$) al variabilelor sexul subiectului și condițiile experimentale asupra comportamentului violent al subiecților. Per ansamblu, sexul subiecților nu influențează efectul intervenției experimentale asupra comportamentului lor.

Există diferențe semnificative statistic între băieți și fete în ceea ce privește violența verbală în situația post-test a condiției experimentale opera cu conținut violent ($t(25) = 2,27$, $p = ,035 < ,05$) și în ceea ce privește comportamentul violent în situația post-test a condiției opera cu conținut violent ($t(25) = 2,46$, $p = ,029 < ,05$).

Comportamentul variabilelor

Comportamentul violent este o variabilă constantă care descrie numărul total al actelor prelucrate. Frecvența comportamentelor violente se măsoară pe o scală de interval cu ajutorul

unei grilei de observație (vezi Anexa B). Comportamentul violent a fost măsurat atât în situația pre-test cât și în post-test în fiecare condiție experimentală.

Opera literară este o variabilă independentă și are trei specii: cu conținut descriptiv, cu conținut violent și cu conținut non-violent. Studiul unei opere literare poate influența comportamentul violent al elevilor.

Cele șase condiții experimentale au fost: (a) pre-test opera literară cu conținut descriptiv, (b) post-test opera literară cu conținut descriptiv, (c) pre-test opera literară cu conținut violent, (d) post-test opera cu conținut violent, (e) pre-test opera cu conținut non-violent și (f) post-test opera cu conținut non-violent.

Media frecvenței comportamentelor violente este ridicată în condiția experimentală opera cu conținut violent, în post-test, față de celelalte condiții experimentale (vezi Figura 1):

Frecvența totală a comportamentelor violente înregistrează valoarea cea mai ridicată în condiția opera literară cu conținut violent, în post-test (vezi Figura 2).

Analiza datelor și verificarea ipotezelor

În continuare vor fi prezentate rezultatele obținute în urma cercetării efectelor pe care operele literare le are asupra comportamentului violent al subiecților. Rezultatele statistice ale cercetării sunt prezentate în anexe. Pe baza acestor rezultate va fi verificată fiecare ipoteză în parte. Probele statistice utilizate au fost: Testul t pentru eșantioane perechi și ANOVA cu măsurări repetate.

De asemenea, se observă că rezultatul testului Mauchly's Test of Sphericity ($W = 0,226$) este nesemnificativ statistic ($p > ,05$) și deci condiția de sfericitate este îndeplinită.

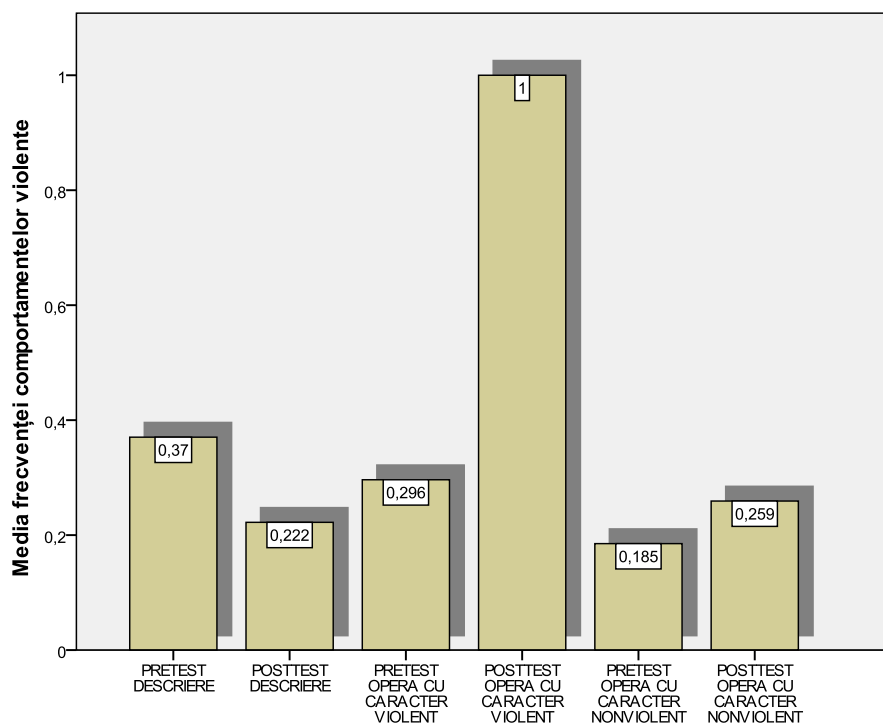

Figura 1. Reprezentarea grafică a mediei frecvenței comportamentelor violente.

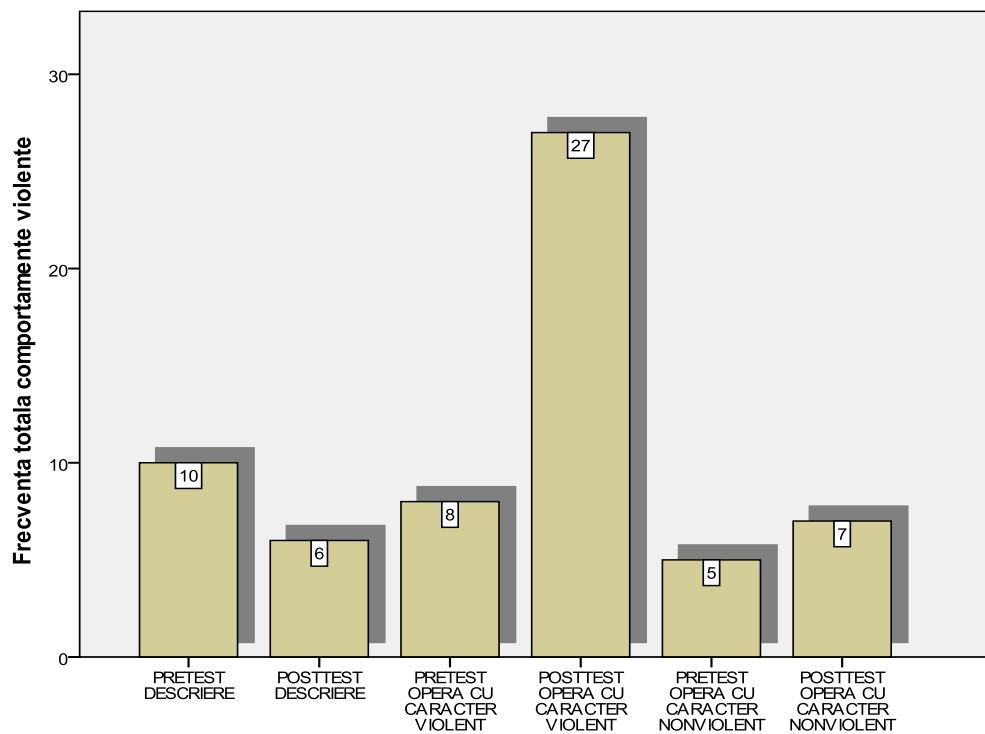

Figura 2. Reprezentarea grafică a frecvenței totale a comportamentelor violente.

Valoarea minimă a coeficientului Epsilon este 0,200. Având o valoare mai mică de 0,75 se alege corecția Greenhouse-Geisser - 0,860 (Leech, Baret și Morgan, 2005).

Ipoteza H1a

Nu există diferențe semnificative statistic ($t(26) = ,57, p > ,05, d = ,23$) între factorii comportamentului violent pre-test și post-test în condiția experimentală opera literară cu conținut descriptiv. Ipoteza nulă $H_0(a)$ afirmă că nu există un efect semnificativ al operei literare cu conținut descriptiv asupra comportamentului violent al elevilor. În acest caz se păstrează ipoteza de nul. Astfel opera cu conținut descriptiv nu influențează comportamentul violent al elevilor.

Opera cu conținut descriptiv prezintă impresiile de călătorie prin munții patriei ale autorului Calistrat Hogaș, folosind multe figuri de stil și imagini artistice.

Ipoteza H1b

Există diferențe semnificative statistic ($t(26) = 4,20, p < ,01, d = ,848$) între factorii comportamentului violent în situația post-test și pretest în ceea ce privește comportamentul violent al elevilor din condiția experimentală opera cu caracter violent. Există diferențe semnificative statistic între subiecți în situația pre-test și post-test în condiția experimentală opera cu conținut violent în ceea ce privește următoarele tipuri de comportamente: violență verbală ($t(26) = 3,40, p = ,002, < ,05, d = ,48$), agresivitate nedirecționată ($t(26) = 2,56, p = ,017 < ,05, d = ,70$) și agresivitate direcționată ($t(26) = 2,84, p = ,009 < ,05, d = ,79$).

Ipoteza nulă $H_0(b)$ afirmă că nu există un efect semnificativ al operelor cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor. Efectul rezultat este semnificativ. În acest

caz se respinge ipoteza de nul și se păstrează ipoteza de lucru, care afirmă existența unei influențe a operei literare cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor.

Opera literară cu conținut violent prezintă momentul uciderii boierilor de către domnitorul Alexandru Lăpușneanul. Scena încărcată de violență îi impresionează puternic pe elevi. Aceștia sunt foarte atenți la detalii și domnitorul devine un model de comportament, identificându-se cu el. Pe fundul existenței unor tendințe agresive, elevii doresc să se comporte asemenea eroului lor, dominându-i pe ceilalți prin violență. Imediat când au ocazia încep să manifeste un comportament violent, fie la nivel verbal, fie la nivelul actelor deoarece astfel consideră că obțin autoritate asupra colegilor lor. Elevii copiază și sunt atrași foarte ușor de ceea ce este negativ într-un personaj.

Ipoteza H1c

Nu există diferențe semnificative statistice ($t(26) = ,57, p > ,05, d = ,13$) între factorii comportamentului violent pre-test și post-test în condiția opera literară cu conținut non-violent. Ipoteza nulă $H_{01}(c)$ afirmă că nu există un efect semnificativ al operei literare cu conținut non-violent asupra comportamentului violent al elevilor. În acest caz se păstrează ipoteza de nul. Astfel opera cu conținut non-violent nu influențează comportamentul violent al elevilor.

Ipoteza H2

Ca o condiție preliminară testării ipotezei H2, s-a verificat echivalența comportamentelor violente în cele trei situații pre-test. Dacă nu există diferențe semnificative între cele trei situații pre-test, atunci se poate proceda la testarea diferențelor dintre cele trei situații post-test. Dacă, însă între situațiile pre-test există diferențe semnificative în ceea ce privește comportamentul violent al subiecților, atunci comparațiile între situațiile post-test nu

mai sunt relevante deoarece s-a pornit de la niveluri diferite de activare a comportamentelor violente ale subiecților și nu se poate afirma cu certitudine dacă diferențele observate între cele trei condiții post-test se datorează efectelor diferite ale operelor literare sau diferențelor inițiale între nivelurile comportamentelor violente. Nu există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția pre-test ($t(26) = 1,71, p > ,05, \eta^2 = ,06$). Ipoteza nulă H_0 afirmă că nu există un efect semnificativ al operelor literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția pre-test. În acest caz se păstrează ipoteza de nul și se poate proceda la testarea ipotezei H_2 .

Există diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția post-test. Ipoteza nulă H_0 (b) afirmă că nu există un efect semnificativ al operelor literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția post-test. În acest caz se confirmă ipoteza de lucru, deoarece opera literară cu conținut violent are un efect semnificativ asupra comportamentului violent al elevilor în condiția post-test spre deosebire de opera cu conținut descriptiv și cea cu conținut non-violent.

Există diferențe semnificative statistic ($F(1, 26) = 12,793, p < ,01, \eta^2 = ,44$) între cele trei condiții experimentale în ceea ce privește nivelul comportamentelor violente ale subiecților în condiția post-test opera cu conținut violent (măsurate după participarea la lecție). Aceste diferențe semnificative se manifestă între următoarele condiții: (a) opera cu conținut descriptiv și opera cu conținut violent ($t(26) = 3,6, p < ,01, d = ,95$) și (b) opera cu conținut violent și opera cu conținut non-violent ($t(26) = 5,03, p < ,01, d = ,90$).

Aceste diferențe între cele trei condiții experimentale, în ceea ce privește nivelul comportamentelor violente al subiecților în post-test sunt reprezentate în Figura 3.

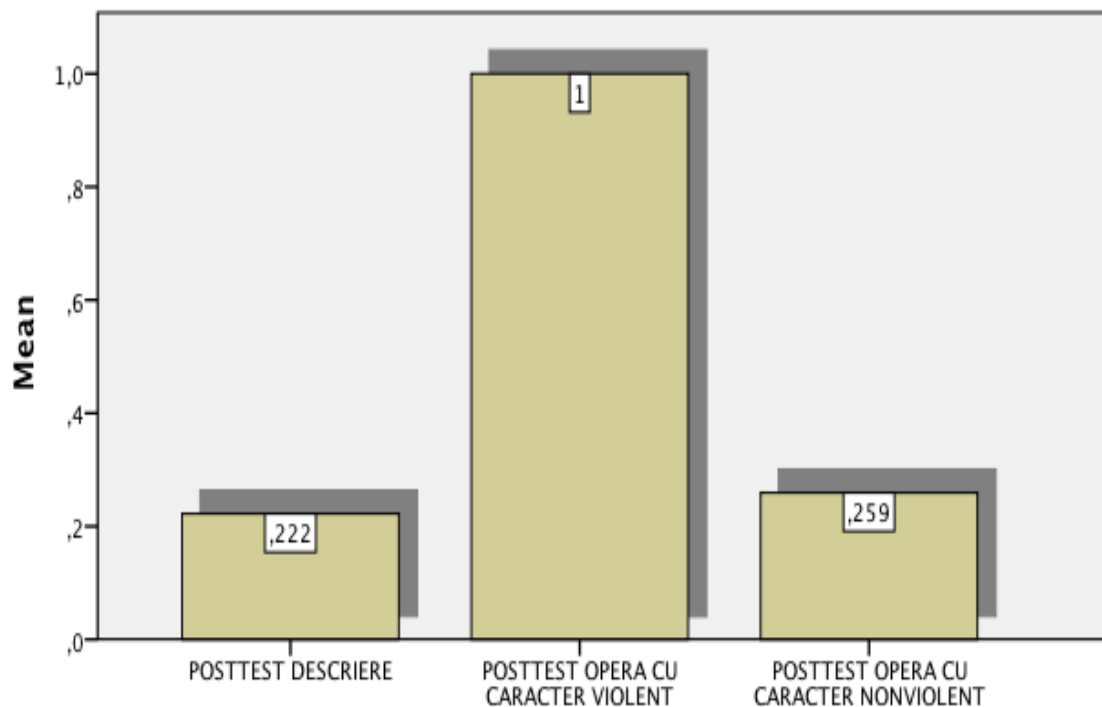

Figura 3. Reprezentarea grafică a mediei frecvenței comportamentelor violente în post-test.

Rezumatul capitolului

În acest capitol au fost prezentate datele demografice ale populației studiate, în funcție de gen, vârstă, anul de studiu, comportamentul variabilelor studiului, analiza datelor obținute și verificarea ipotezelor pe baza acestor date.

Au fost confirmate ipotezele de lucru H1b și H2 și au fost infirmate ipotezele H1a și H1c. Cauzele și implicațiile acestor rezultate vor fi discutate în capitolul următor.

CAPITOLUL V

REZUMAT, DISCUȚII, IMPLICAȚII, CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Ultimul capitol al acestei lucrări cuprinde un rezumat al studiului, discutarea rezultatelor obținute, implicațiile pe care le au rezultatele obținute și recomandările care decurg, atât pentru agenții implicați în educație cât și pentru cercetări viitoare.

Rezumat

Cercetarea aceasta și-a propus să investigheze relația posibil existentă între studiul operelor literare și comportamentul elevilor, pornind de la următoarea întrebare: Există o relație între conținutul operelor literare cu conținut violent și comportamentul elevului? Această întrebare a generat și următoarele obiective: (a) să ajute pe profesori, pe părinți și pe elevi să înțeleagă relația între conținutul operelor literare și influența acestora asupra comportamentului și (b) să sugereze profesorilor un control asupra selectării operelor literare destinate studiului aprofundat.

Rata violenței școlare este ridicată, iar analiza literaturii s-a bazat pe câteva cercetări asupra conceptului de violență în relație cu mediul școlar, cu mediul familial și cu mass-media.

În mediul școlar cele mai comune victime ale violenței sunt elevii și profesorii așa cum rezultă în urma cercetărilor realizate (Dowdell, 2012; Gaughan și Robert, 2001; Wilson, Douglas și Lyon 2011).

Violența cunoaște o multitudine de forme, iar școala reprezintă și spațiul manifestării luptelor pentru putere și intimidare, cunoscut sub numele de bullying, care a devenit o problemă globală (Farrington și Baldry, 2010; Pugh și Chitiyo, 2012; Waasdorp et al., 2011). Studiile au arătat că victimizarea repetată are efecte negative asupra dezvoltării emoționale și sociale a copiilor (Batsche și Knoff, 1994; Hoover et al., 1993; Janson, Gregory și Hazler, 2004). Victimele manifestă anxietate și un nivel scăzut al stimei de sine (Dunn et al., 2012; Gilmartin, 1987).

Copiii și adolescenții sunt ființe vulnerabile, iar expunerea și participarea acestora la acte cu un nivel ridicat de violență a avut ca urmare existența unor traume la maturitate (Flannery et al., 2004).

Școala nu este singurul mediu în care apar manifestări violente, ci și în mediul familial sunt frecvente astfel de acte care îi pun viața copilului în pericol sau care pot avea multiple consecințe în dezvoltarea ulterioară a acestuia. Expunerea copiilor la acte violente în familie îi predispune riscului de a dezvolta o serie de probleme: anxietate, depresie, deviații de comportament, dar și probleme neurocognitive (English et al., 2003; Holt et al., 2008; Nicklas, 2010; Perkins și Graham-Bermann, 2012). Influența pe care familia o are asupra dezvoltării copiilor este foarte mare, iar persoanele care au crescut în familii violente sunt agresive la rândul lor cu copiii și soții lor (Doumas et al., 1994; Laporte et al., 2011). Copiii cărora le-a fost aplicată pedeapsa fizică nu au fost afectați, atunci când părinții le-au oferit suport afectiv (Baumrind, 1996; Turner și Finkelhor, 1996).

Cercetări recente au testat ipoteza conform căreia violența, respectiv aplicarea unei pedepse influențează rezultatele academice ale elevilor. Studiul realizat de Wong (2012) a indicat faptul că elevii care au avut rezultate academice mai slabe au fost pedepsiți mai des, iar cei care au fost pedepsiți pentru performanțele academice slabe s-au simțit rușinați, furioși și

răzbunători. De asemenea violența influențează și capacitatea elevilor de a citi, fapt dovedit de un studiu care a implicat 158 de copii (Thompson și Whimper, 2010).

Influența mass-mediei asupra modelării comportamentului violent al copiilor a reprezentat o preocupare pentru cercetători. Ancheta care a studiat relația dintre consumul de media și comportamentul violent al elevilor la școală a confirmat fără echivoc relația dintre consumul extrem de media și comportamentul agresiv la școală al elevilor (Strenget al., 2012). Jocurile video sunt extrem de violente (Cusmano, 2012) și cresc agresivitatea copiilor (Brocato et al., 2010; Ewoldsen et al., 2012).

Prevenirea violenței este un aspect important, deoarece violența creează un mediu nesigur pentru educație, iar introducerea unor măsuri a dus la diminuarea acestui fenomen în perimetrul școlii (Booren et al., 2011; Luiselli et al., 2005; McLaughlin și Miller, 2008).

Profesorii nu sunt pregătiți pentru a face față violenței (Church, 2012) și se recomandă ca aceștia să fie instruiți pentru a ști cum să abordeze violența în școală.

Prezenta investigație și-a propus să realizeze un studiu experimental pentru a stabili în ce măsură variabila independentă, respectiv tipul de operă literară studiată în cadrul orelor de limba și literatura română influențează variabila dependentă, respectiv comportamentul violent al elevilor pe termen scurt.

Lotul de subiecți a fost constituit din elevi cu vârste cuprinse între 12 și 15 ani din Școala Nr. 4. București. Grupul de subiecți a fost supus aceluiași moment și intervenții. Observația s-a realizat în mediul natural al subiecților, iar intervenția s-a desfășurat sub forma unei ore de curs obișnuite, la care am studiat opere literare cu un conținut divers în ceea ce privește violența.

Pentru a observa dacă există relații semnificative între variabilele studiului s-a utilizat metoda experimentului. Pentru fiecare condiție experimentală au existat două momente ale

testării: pre-test și post-test. Proba statistică utilizată a fost ANOVA cu măsurări repetate și Testul t pentru eșantioane perechi.

Rezultatele obținute în urma cercetării au scos în evidență faptul că au apărut diferențe semnificative între nivelurile comportamentelor violente ale subiecților în cele șase condiții experimentale, iar studiul unei opere cu conținut violent a arătat o creștere a comportamentului violent în post-test (după lecție) față de pre-test (înainte de lecție). Aceste diferențe semnificative se manifestă între următoarele condiții: (a) opera cu conținut descriptiv și opera cu conținut violent și (b) opera cu conținut violent și opera cu conținut non-violent. Există diferențe semnificative statistic între factorii comportamentului violent în situația post-test și pre-test în ceea ce privește comportamentul violent al elevilor din condiția experimentală opera cu caracter violent.

Cauzele și implicațiile vor fi discutate în continuare în acest capitol.

Discuții

Literatura ocupă un loc important în activitatea școlară a elevului, fapt stabilit și prin curriculum obligatoriu. „Multe din publicațiile populare ale zilei sunt pline de povestiri senzaționale care instruiesc tineretul în fărâdelege. Mulți sunt doar copii ca vârstă, dar maturi în cunoașterea crimei. Ei sunt incitați la rele prin istorisirile pe care le citesc” (White, 2008, p. 34).

De asemenea, Ellen White a adresat multiple avertizări privind literatura de ficțiune deoarece reprezintă un pericol deoarece consumă timp și energie, poate influența negativ spiritualitatea și auto-disciplina necesară pentru a face față greutăților și provocărilor vieții. Minți puternice au fost dezechilibrate sau paralizate din cauza abuzului în privința cititului. Ea se referă și condamnă acea literatură care îi determină pe cititori să intre pe teritoriul

senzaționalului, suspansului și sentimentalismului. Agitația emoțională provocată de aceste povești abat mintea de la frumusețea și artisticul literaturii serioase, literatură care reflectă adevărul și frumosul.

Conform definiției, literatura cuprinde totalitatea operelor scrise sau orale, care îndeplinesc o funcție artistică. Importanța disciplinei reiese din specificitatea artistică deoarece prin intermediul modelelor de artă literară oferite spre receptare, acestea acționează direct asupra sensibilității copiilor, inoculându-le idei, sentimente și cunoștințe pentru ca mai apoi să le modeleze atitudini, comportamente.

Studii recente au arătat că violența influențează rezultatele academice ale elevilor (Wong, 2012), dar și capacitatea acestora de a citi (Thompson și Whimper, 2010). Violența este prezentă în mediul școlar chiar și prin intermediul operelor literare destinate analizei detaliate în cadrul orelor de limba și literatura română.

În consonanță cu aceste idei, rezultatele studiului de față au arătat relații semnificative statistic între situația pre-test și post-test în ceea ce privește comportamentul violent al elevilor din condiția experimentală opera cu caracter violent față de celelalte condiții experimentale.

Se poate concluziona că fragmentul din opera literară „Alexandru Lăpușneanul” de Costache Negruzzi, prin limbajul și prin conținutul cu un pronunțat caracter violent impresionează mințile elevilor. De asemenea, personajul principal, domnitorul Lăpușneanul reprezintă un model de conducător despotice care îi provoacă pe elevi să acționeze într-un mod violent cu colegii lor în pauza de la sfârșitul lecției. Se confirmă prin acest exemplu teoria lui Albert Bandura că acest comportament violent se învață prin imitare.

Profesorul le-a descris elevilor o situație asemănătoare, cerându-le să-și imagineze că s-ar afla într-o perioadă istorică la conducerea țării și ar trebui să ia o decizie privitoare la

faptele unor boieri neascultători. Opt elevi au răspuns că ar proceda asemănător cu domnitorul Alexandru Lăpușneanul, folosind un limbaj violent pentru a descrie întâmplarea.

Nu se poate spune că studiul unei opere literare este răspunzător în totalitate de comportamentul violent al elevilor în mediul școlar, dar se poate afirma că și opera literară cu conținut violent îi provoacă pe elevi să acționeze folosind violență verbală sau manifestând un comportament agresiv, fără a exclude și violența din mediul familial și pe cea din mass-media.

Nu au existat diferențe semnificative între opera literară cu conținut descriptiv și opera literară cu conținut non-violent în ceea ce privește comportamentul violent în situația post-test față de pre-test. Faptul că nu au apărut diferențe în ceea ce privește opera literară cu conținut descriptiv se datorează limbajului folosit pentru a descrie o călătorie prin munții patriei, subliniind ceea ce este frumos din natură, în timp ce opera cu conținut non-violent, o pildă biblică, le-a oferit elevilor un model de comportament care are la bază principiile creștine.

Aceste rezultate confirmă ipoteza generală conform căreia comportamentul elevilor este influențat pe o perioadă scurtă de timp de tipul de operă literară studiat în cadrul orelor de limba și literatura română.

Subiecții au fost expuși unor condiții experimentale asemănătoare, iar în condiția post-test opera cu conținut violent, rezultatele au arătat că elevii au manifestat un comportament violent. Personajele și mesajele violente au avut rolul de a actualiza pulsuni și tendințe agresive deja existente la indivizi.

Per ansamblu sexul subiecților nu a influențat efectul intervenției experimentale asupra comportamentului acestora. Au apărut diferențe semnificative statistic între băieți și fete în ceea ce privește violența verbală în condiția post-test opera cu caracter violent și în ceea ce privește comportamentul violent în situația post-test opera cu caracter violent.

Există diferențe semnificativ statistic între băieți și fete în ceea ce privește violența verbală în condiția post-test a condiției experimentale opera cu caracter violent și în ceea ce privește comportamentul violent în situația post-test a condiției opera cu caracter violent. S-a observat că frecvența comportamentului violență verbală este mai mare la băieți decât la fete.

Analizând efectul general al tipului de operă literară studiat în cadrul orelor de limba și literatura română asupra comportamentului violent al elevilor în contextul cercetării putem concludiona faptul că este foarte important ca profesorul să aleagă spre studiu opere literare care să nu determine în elevi accentuarea unor comportamente violente în condiția post-test.

Implicații

Implicațiile acestui studiu vor fi prezentate din patru perspective: implicații pentru sistemul educativ, implicații care se răsfrâng asupra părinților, implicații pentru profesori și implicații care se adresează elevilor.

Implicații pentru sistemul educativ

La nivel școlar ar trebui incluse în Curriculum obligatoriu acele opere literare care au un conținut non-violent și care pot avea un impact puternic pozitiv asupra elevilor. Având în vedere faptul că operele literare acționează asupra sensibilității elevilor este foarte importantă alegerea textelor destinate lecturii. Operele cu conținut violent accentuează tendințele agresive și au un impact mare asupra comportamentului violent al elevilor. În schimb, operele cu caracter non-violent nu au un impact la fel de mare și nu reduc comportamentele violente.

Profesorilor le revine într-o oarecare măsură responsabilitatea selectării operelor literare și îndrumării lecturii particulare a elevilor. De asemenea, cadrele didactice trebuie să fie pregătite și să-i ajute pe elevi să înțeleagă corect mesajul unui text literar în cadrul orelor de limba și literatura română.

Literatura acceptată în școli ar trebui să-i conducă pe elevi la o bună înțelegere a rolului omului în societate și să evite senzaționalul, exploatarea violenței în detrimentul unei viziuni sănătoase și echilibrate asupra vieții.

Implicații pentru părinți

Deoarece studiile au arătat că expunerea copiilor la violență în mediul familial îi predispoze riscului de a dezvolta o serie de probleme precum: anxietate, depresie sau deviații de comportament (English et al., 2003; Holt et al., 2008; Nicklas, 2010) implicațiile pentru părinți sunt de cea mai mare importanță. La nivelul căminului se poate conștientiza influența pe care vizionarea unor jocuri video violente o are asupra comportamentului agresiv al copiilor. Expunerea la anunțuri cu conținut violent îi predispoze pe copii riscului de a manifesta agresivitate.

Copiii sunt ființe vulnerabile, iar părinții ar trebui să observe manifestările pe care le au copiii atunci când urmăresc la televizor un program violent sau când citesc diverse opere literare care prin modelele oferite îi provoacă să facă rău. Una dintre tehnicile cele mai simple este însoțirea de către părinte în experiența lecturii și discutarea acelor aspecte care implică violență. Părintele va trebui să evite ca elevul să asiste la scene violente în mediul familial și să-l protejeze de influența știrilor și a literaturii violente atunci când acesta este prea mic.

Copilul trebuie să fie învățat că tot ceea ce vede sau ceea ce citește îi influențează comportamentul.

Implicații pentru profesori

O altă etapă care trebuie urmată este instruirea profesorilor. Profesorii de literatură ar trebui să clădească pe premiza că atât selectarea materialelor, cât și metodele de predare,

trebuie să urmărească dezvoltarea elevilor, până când aceștia ajung maturi, preocupați în descoperirea înțelepciunii și a adevărului. Cadrele didactice trebuie să fie pregătite pentru a înțelege că și conținutul operelor literare lucrează asupra sensibilității elevilor, influențându-le comportamentul violent. Lectura unor opere literare care tratează despre violență, incest sau crimă îi aduc pe elevi într-o stare de excitație și suspans, le abat mintea de la frumusețea literaturii serioase și îi determină să se comporte asemenea acelor personaje-model.

Profesorii pot selecta acele materiale care încurajează o gândire activă, care sunt potrivite vârstei elevilor și care să-i ajute să înțeleagă că studiul literar le poate fi util pentru rezolvarea problemelor și pentru confruntarea cu schimbări personale și culturale.

Un mod prin care profesorii pot să-și angajeze elevii în reflecții morale este să le prezinte acțiunile personajelor în paralel cu standardele binelui și ale răului. Poate fi trasată o linie care să arate limitele dintre bine și rău. La începutul și la sfârșitul povestirii personajele să fie cercetate în termenii poziției față de acea linie.

Cadrele didactice trebuie să înțeleagă cât de mult poate fi afectat comportamentul agresiv al elevilor prin studiul unor opere cu conținut violent și să prezinte și elevilor aceste date.

Implicații pentru elevi

Prima implicație a acestui studiu asupra elevilor este că dacă aceștia își doresc o dezvoltare armonioasă și echilibrată trebuie să-și limiteze consumul de jocuri violente și să evite lectura acelor opere literare cu conținut violent. Sugestiile se îndreaptă către acele texte care să-l conducă pe elev la o bună înțelegere a rolului pe care îl are în societate, să evite senzaționalul și exploatarea simțurilor sensibile în detrimentul unei viziuni sănătoase asupra vieții. Să evite acele elemente care fac răul de dorit.

O altă implicație ar fi dezvoltarea parteneriatului cu părintele pentru a apela la sfaturile acestuia în ceea ce privește selectarea acelor opere literare care să corespundă nivelului de maturitate al individului.

Concluzii

Concluziile care se desprind în urma cercetării influenței pe care operele literare studiate în cadrul orelor de limba și literatura română o exercită pe termen scurt asupra comportamentului violent al elevilor sunt următoarele:

1. A fost obținut un efect semnificativ al operelor literare cu conținut violent asupra comportamentului violent al elevilor în etapa post-test față de pre-test, aceste rezultate completând cercetările care au stabilit că violența se învață, iar literatura prin modelele oferite influențează comportamentul violent.

2. S-au obținut efecte neseemnificative între operele literare cu conținut descriptiv și comportamentul violent ca și între operele literare cu conținut non-violent și comportamentul violent al elevilor în condiția post-test.

3. S-au obținut diferențe semnificative între operele literare studiate în ceea ce privește comportamentul violent în condiția post-test față de pre-test.

Recomandări

În urma analizării rezultatelor acestui studiu au fost formulate următoarele recomandări atât pentru sistemul educativ, cât și pentru cercetări viitoare privitoare de acest subiect.

Pentru sistemul educativ

1. Organizarea de sesiuni de informări pentru profesori privitoare la influența pe care

conținutul operelor literare o are asupra sensibilității elevilor, contribuind la activarea unor tendințe agresive.

2. Școlile sunt responsabile de asigurarea securității elevilor săi și pot organiza campanii de informare, pentru a le arăta consecințele pe termen lung ale participării la acte violente.

3. Organizarea unor parteneriate între familie și școală în care să se dezbată fenomenul violenței din mediul școlar, familial și din mass-media, precum și inițierea la nivelul școlii a unor programe de prevenire a violenței.

Pentru cercetări viitoare

1. Realizarea unor studii comparative între școlile adventiste și eșantioane dintre școli neadventiste pentru a putea fi generalizate rezultatele și pentru a se vedea dacă și comportamentul elevilor care studiază Biblia este afectat de studiul unor opere literare cu conținut violent.

2. Realizarea unor studii în care să fie implicate mai multe grupe experimentale.

3. Realizarea unor cercetări pentru a studia comportamente prosociale, ca efect al anumitor tipuri de lecturi.

ANEXA A

OPERELE LITERARE

1. Opera literară cu conținut descriptiv Amintiri dintr-o călătorie (fragment) de Calistrat Hogaș

„În zori, a doua zi, apucărăm drumul Văratului. Călăuzul nostru, un băietan de cincisprezece ani, nu știa decât pe cel mai lung și mai rău; pe acela, deci apucărăm și noi. Cât merșerăm prin umbră, drumul fu plăcut. Fagi și paltini cât lumea de bătrâni, cu trunchiuri albe și goale, își împreunau sus de tot frunzișurile lor și alcătuiau deasupra capetelor noastre o boltă de umbră și verdeață. Singurul glas al locurilor acestora e numai glasul vântului, care se taie, suspinând dureros, în frunza ascuțită a bradului; și glasul acesta are un farmec nespus.(...)

Peste puțin, scăpătarăm de la umbră și ieșirăm într-un luminiș de seminceri. Ne aflam în parchetele de pe Cracăul Negru. Din depărtare, prin aerul sec, ajungea până la noi glasul omului și al toporului. Ziua era la amiază și un aer înflăcărat ne înconjura din toate părțile. Soarele, alb de fierbinte ce era, ploua cu foc peste capetele noastre; cu toate acestea noi ne urmam drumul pe hogașul săpat de butuci în coasta muntelui și, numai cât în răstimpuri, eram siliți a ocoli, băltoagele glodoase și verzi ce ne tăiau drumul. Eram atât de grăbiți să poposim undeva la umbră, încât nici nu mai băgam în seamă pe un întreg popor de broscoci cu ochi holbați și verzi care – ieșiți pe jumătate din umede și glodoasele lor locuințe – ne salutau orăcând și apoi dispăreau iute la apropierea noastră.

După ce ne oprirăm puțin la o colibă părăsită, cumpănim în valea Cracăului. Ajunși la acest pârau limpede ca o picătură de rouă, ne stâmpărarăm setea și începurăm iarăși a urca,

de-a curmezișul, un șir de coline lutoase și seci, acoperite cu tufari de aluni, mesteacăn și arini.”

2. Opera literară cu conținut violent Alexandru Lăpușneanul (fragment) de Costache Negruzzi

„În curte, pe lângă două junci și patru berbeci fripți, erau trei poloboace desfundate, pline de vin: slujitorii mâncau și beau. Acum capetele începuseră a se înfierbânta: vinul își făcea lucrare. Boierii închinău și urau pre domn cu vivate zgomotoase, la care răspundeau lefecii prin chiote și tunurile prin bubuit. Acum era aproape a se scula de la masă, când Veveriță ridică paharul și închinând zise:

- Să trăiești întru mulți ani, măria-ta! să stăpânești țara în pace, și milostivul Dumnezeu să te întărească în gândul ce ai pus de a nu mai strica pre boieri și a bântui norodul.....

- N-apucă să sfârșească, căci buzduganul armașului lovindu-l drept în frunte îl doborî la pământ.

- A! voi ocărăți pre Domnul vostru! Strigă acesta; la ei, flăcăi!

În minut, toți slujitorii de pe la spatele boierilor, scoțând junghiurile. Îi lovira și alți ostași, aduși de căpitanul lefecii, intrară și se năpustiră cu săbiile în ei. Cât pentru Lăpușneanul, el luase pe Moțoc de mână și se traseră lângă o fereastră, deschisă, de unde privea măcelăria ce începuse. El râdea. (...) Mulți lefecii pieriră, dar în sfârșit nu mai rămasă nici un boier viu. Patruzeci și șapte de trupuri zăceau pe parchet. (...)

Lăpușneanu porunci să ridice masa și să strângă tacâmurile; apoi puse să rezeze capetele ucișilor și trupurile le aruncă pe fereastră. După aceea, luând capetele le așeză în mijlocul mesii pe încet și cu rânduială punând pe ale celor mai mici boieri dedesupt și pe ale celor mai mari deasupra, după neam și după ranguri, până ce făcu o piramidă de patruzeci și șapte căpăține, vârful căreia se încheia prin capul unui logofăt mare”.

3. Opera literară cu conținut non-violent

Pilda samariteanului (Luca10,30-37)

30. “Iar Iisus, răspunzând, a zis: Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort.

31. Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături.

32. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături.

33. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă,

34. Și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el.

35. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da.

36. Care din acești trei ți se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari?

37. Iar el a zis: Cel care a făcut milă cu el. Și Iisus i-a zis: Mergi și fă și tu asemenea.”

ANEXA B

GRILA DE OBSERVAȚIE

Tipul comportamentului	Comportamente violente	Subiect 1	Subiect 2	Subiect 3	4	5	6	7	8
Violență verbală	înjurături								
	porecle								
	apelative neadecvate sau discriminatorii către un alt coleg								
Comportament agresiv simbolic	mimarea comportamentului violent								
Comportament agresiv nedirecționat	Lovește banca								
	Aruncă obiectele personale								
	Aruncă obiectele colegilor								

	Distruge obiectele personale								
	Distruge obiectele colegilor								
Comportament agresiv	Împinge un coleg								
	Lovește un coleg								
	Rănește un coleg								
Comportament neadecvat	Părăsirea clasei în timpul orei								

ANEXA C

ANALIZA STATISTICĂ A IPOTEZELOR

Diferențe pre-test și post-test în condiția experimentală opera cu conținut descriptiv

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Violenta verbala pretest _ descriere - Volenta verbala posttest _descriere	,074	,675	,130	-,193	,341	,570	26	,574
Pair 2 pre_D2_1 - post_D2_1	,000	,392	,075	-,155	,155	,000	26	1,000
Pair 3 agresivitate nedirectionata pretest _ descriere - agresivitate nedirectionata posttest _ descriere	,000	,277	,053	-,110	,110	,000	26	1,000
Pair 4 agresivitate directionata pretest _descriere - agresivitate directionata posttest _descriere	,074	,267	,051	-,032	,180	1,442	26	,161

Mauchly's Test of Sphericity

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon ^a		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
_ factor1	,262	30,952	14	,006	,599	,717	,200

Diferențe pre-test și post-test în condiția experimentală opera cu conținut violent

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Violenta verbala posttest _ opera cu caracter violent - Violenta verbala pretest _ opera cu caracter violent	,370	,565	,109	,147	,594	3,407	26	,002
Pair 2 pre_V2_1 - post_V2_1	,074	,267	,051	-,032	,180	1,442	26	,161
Pair 3 agresivitate nedirectionata pretest _ opera cu caracter violent - agresivitate nedirectionata posttest _ opera cu caracter violent	-,259	,526	,101	-,467	-,051	- 2,563	26	,017
Pair 4 agresivitate directionata pretest_opera cu caracter violent - agresivitate directionata posttest_opera cu caracter violent	-,296	,542	,104	-,511	-,082	- 2,842	26	,009

Diferențe pre-test și post-test în condiția experimentală opera cu conținut non-violent

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
Pair 1 Violenta verbala pretest _ opera cu caracter nonviolent - Violenta verbala posttest _ opera cu caracter nonviolent	-,037	,338	,065	-,171	,097	-,570	26	,574
Pair 2 agresivitate nedirectionata pretest _ opera cu caracter nonviolent - agresivitate nedirectionata posttest _ opera cu caracter nonviolent	,037	,192	,037	-,039	,113	1,000	26	,327
Pair 3 agresivitate directionata pretest_opera cu caracter nonviolent - agresivitate directionata posttest_opera cu caracter nonviolent	-,037	,338	,065	-,171	,097	-,570	26	,574

Analiza interacțiunii dintre cele două variabile independente (sexul subiectului și intervenția experimentală) asupra comportamentului violent al subiecților

Multivariate Tests^b

Effect		Value	F	Hypothesis df	Error df	Sig.
factor1	Pillai's Trace	,577	5,723 ^a	5,000	21,000	,002
	Wilks' Lambda	,423	5,723 ^a	5,000	21,000	,002
	Hotelling's Trace	1,363	5,723 ^a	5,000	21,000	,002
	Roy's Largest Root	1,363	5,723 ^a	5,000	21,000	,002
factor1 * Sex	Pillai's Trace	,175	,893 ^a	5,000	21,000	,504
	Wilks' Lambda	,825	,893 ^a	5,000	21,000	,504
	Hotelling's Trace	,213	,893 ^a	5,000	21,000	,504
	Roy's Largest Root	,213	,893 ^a	5,000	21,000	,504

a. Exact statistic

b. Design: Intercept + Sex

Within Subjects Design: factor1

Mauchly's Test of Sphericity^b

Measure:comportament_violent

Within Subjects Effect	Mauchly's W	Approx. Chi-Square	df	Sig.	Epsilon ^a		
					Greenhouse-Geisser	Huynh-Feldt	Lower-bound
factor1	,262	30,952	14	,006	,599	,717	,200

Tests the null hypothesis that the error covariance matrix of the orthonormalized transformed dependent variables is proportional to an identity matrix.

a. May be used to adjust the degrees of freedom for the averaged tests of significance. Corrected tests are displayed in the Tests of Within-Subjects Effects table.

b. Design: Intercept + Sex

Within Subjects Design: factor1

Tests of Within-Subjects Effects

Measure:comportament_violent

Source		Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
factor1	Sphericity Assumed	12,402	5	2,480	9,121	,000
	Greenhouse-Geisser	12,402	2,994	4,142	9,121	,000
	Huynh-Feldt	12,402	3,583	3,461	9,121	,000
	Lower-bound	12,402	1,000	12,402	9,121	,006
factor1 * Sex	Sphericity Assumed	1,193	5	,239	,877	,499
	Greenhouse-Geisser	1,193	2,994	,398	,877	,457
	Huynh-Feldt	1,193	3,583	,333	,877	,472
	Lower-bound	1,193	1,000	1,193	,877	,358
Error(factor1)	Sphericity Assumed	33,993	125	,272		
	Greenhouse-Geisser	33,993	74,862	,454		
	Huynh-Feldt	33,993	89,581	,379		
	Lower-bound	33,993	25,000	1,360		

Tests of Within-Subjects Contrasts

Measure:comportament_violent

Source	factor1	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
factor1	Linear	,000	1	,000	,001	,975
	Quadratic	1,876	1	1,876	12,771	,001
	Cubic	1,474	1	1,474	4,385	,047
	Order 4	3,768	1	3,768	9,079	,006
	Order 5	5,284	1	5,284	18,902	,000
factor1 * Sex	Linear	,064	1	,064	,350	,559
	Quadratic	,169	1	,169	1,149	,294
	Cubic	,075	1	,075	,224	,640
	Order 4	,339	1	,339	,817	,375
	Order 5	,546	1	,546	1,952	,175
Error(factor1)	Linear	4,550	25	,182		
	Quadratic	3,672	25	,147		
	Cubic	8,406	25	,336		
	Order 4	10,375	25	,415		
	Order 5	6,989	25	,280		

Tests of Between-Subjects Effects

Measure:comportament_violent

Transformed Variable:Average

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Intercept	23,478	1	23,478	20,075	,000
Sex	7,429	1	7,429	6,352	,018
Error	29,238	25	1,170		

Group Statistics

sexul subiectului	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	
Violenta verbala pretest _ descriere	feminin masculin	14 13	,21 ,15	,426 ,555	,114 ,154
agresivitate nedirectionata pretest _ descriere	feminin masculin	14 13	,00 ,08	,000 ,277	,000 ,077
agresivitate directionata pretest _ descriere	feminin masculin	14 13	,14 ,00	,363 ,000	,097 ,000
PRETEST DESCRIERE	feminin masculin	14 13	,50 ,23	,760 ,599	,203 ,166
Volenta verbala posttest _descriere	feminin masculin	14 13	,21 ,00	,579 ,000	,155 ,000
agresivitate nedirectionata posttest _ descriere	feminin masculin	14 13	,07 ,00	,267 ,000	,071 ,000
agresivitate directionata posttest _ descriere	feminin masculin	14 13	,00 ,00	,000 ^a ,000 ^a	,000 ,000
POSTTEST DESCRIERE	feminin masculin	14 13	,43 ,00	,756 ,000	,202 ,000
Violenta verbala pretest _ opera cu caracter violent	feminin masculin	14 13	,36 ,08	,497 ,277	,133 ,077
agresivitate nedirectionata pretest _ opera cu caracter violent	feminin masculin	14 13	,00 ,00	,000 ^a ,000 ^a	,000 ,000
agresivitate directionata pretest_opera cu caracter violent	feminin masculin	14 13	,00 ,00	,000 ^a ,000 ^a	,000 ,000
PRETEST OPERA CU CARACTER VIOLENT	feminin masculin	14 13	,50 ,08	,760 ,277	,203 ,077

Violenta verbala posttest _	feminin	14	,64	,497	,133
opera cu caracter violent	– masculin	13	,23	,439	,122
agresivitate nedirectionata	feminin	14	,29	,611	,163
posttest _ opera cu caracter violent	– masculin	13	,23	,439	,122
agresivitate directionata	feminin	14	,43	,646	,173
posttest_opera cu caracter violent	– masculin	13	,15	,376	,104
POSTTEST OPERA CU	feminin	14	1,36	1,082	,289
CARACTER VIOLENT	– masculin	13	,62	,768	,213
Violenta verbala pretest _	feminin	14	,14	,363	,097
opera cu caracter nonviolent	– masculin	13	,00	,000	,000
agresivitate nedirectionata	feminin	14	,07	,267	,071
pretest _ opera cu caracter nonviolent	– masculin	13	,00	,000	,000
agresivitate directionata	feminin	14	,00	,000	,000
pretest_opera cu caracter nonviolent	– masculin	13	,08	,277	,077
PRETEST OPERA CU	feminin	14	,29	,611	,163
CARACTER NONVIOLENT	– masculin	13	,08	,277	,077
Violenta verbala posttest _	feminin	14	,21	,426	,114
opera cu caracter nonviolent	– masculin	13	,00	,000	,000
agresivitate nedirectionata	feminin	14	,00	,000 ^a	,000
posttest _ opera cu caracter nonviolent	– masculin	13	,00	,000 ^a	,000
agresivitate directionata	feminin	14	,14	,363	,097
posttest_opera cu caracter nonviolent	– masculin	13	,00	,000	,000
POSTTEST OPERA CU	feminin	14	,50	,760	,203
CARACTER NONVIOLENT	– masculin	13	,00	,000	,000

a. t cannot be computed because the standard deviations of both groups are 0.

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
Violenta verbala pretest _ descriere	Equal variances assumed	,137	,714	,319	25	,752	,060	,189	-,330	,451
	Equal variances not assumed			,316	22,505	,755	,060	,191	-,336	,457
agresivitate nedirectionata pretest _ descriere	Equal variances assumed	5,142	,032	- 1,039	25	,309	-,077	,074	-,229	,076
	Equal variances not assumed			- 1,000	12,000	,337	-,077	,077	-,245	,091
agresivitate directionata pretest _descriere	Equal variances assumed	11,556	,002	1,416	25	,169	,143	,101	-,065	,351
	Equal variances not assumed			1,472	13,000	,165	,143	,097	-,067	,353
PRETEST DESCRIERE	Equal variances assumed	2,656	,116	1,017	25	,319	,269	,265	-,276	,814
	Equal variances not assumed			1,026	24,394	,315	,269	,262	-,272	,810

Volenta verbala posttest _descriere	Equal variances assumed	9,214	,006	1,333	25	,195	,214	,161	-,117	,545
	Equal variances not assumed			1,385	13,000	,189	,214	,155	-,120	,549
agresivitate nedirectionata posttest _ descriere	Equal variances assumed	4,347	,047	,962	25	,345	,071	,074	-,081	,224
	Equal variances not assumed			1,000	13,000	,336	,071	,071	-,083	,226
POSTTEST DESCRIERE	Equal variances assumed	28,966	,000	2,041	25	,052	,429	,210	-,004	,861
	Equal variances not assumed			2,121	13,000	,054	,429	,202	-,008	,865
Violenta verbala pretest _ opera cu caracter violent	Equal variances assumed	18,361	,000	1,788	25	,086	,280	,157	-,042	,603
	Equal variances not assumed			1,825	20,658	,083	,280	,154	-,039	,600
PRETEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	Equal variances assumed	17,797	,000	1,892	25	,070	,423	,224	-,037	,884
	Equal variances not assumed			1,949	16,630	,068	,423	,217	-,036	,882
Violenta verbala posttest _ opera cu caracter	Equal variances assumed	1,963	,174	2,276	25	,032	,412	,181	,039	,785

violent	Equal variances not assumed			2,287	24,942	,031	,412	,180	,041	,783
agresivitate nedirectionata posttest _ opera cu caracter violent	Equal variances assumed Equal variances not assumed	,550	,465	,266	25	,792	,055	,206	-,370	,480
				,270	23,563	,790	,055	,204	-,366	,476
agresivitate directionata posttest_opera cu caracter violent	Equal variances assumed Equal variances not assumed	7,158	,013	1,336	25	,193	,275	,206	-,149	,698
				1,362	21,146	,187	,275	,202	-,145	,694
POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	Equal variances assumed Equal variances not assumed	,753	,394	2,039	25	,052	,742	,364	-,007	1,491
				2,066	23,455	,050	,742	,359	,000	1,484
Violenta verbala pretest _ opera cu caracter nonviolent	Equal variances assumed Equal variances not assumed	11,556	,002	1,416	25	,169	,143	,101	-,065	,351
				1,472	13,000	,165	,143	,097	-,067	,353
agresivitate nedirectionata pretest _ opera cu caracter nonviolent	Equal variances assumed Equal variances not assumed	4,347	,047	,962	25	,345	,071	,074	-,081	,224
				1,000	13,000	,336	,071	,071	-,083	,226

agresivitate directionata pretest_opera cu caracter nonviolent	Equal variances assumed	5,142	,032	- 1,039	25	,309	-,077	,074	-,229	,076
	Equal variances not assumed			- 1,000	12,000	,337	-,077	,077	-,245	,091
PRETEST OPERA CU CARACTER NONVIOLENT	Equal variances assumed	5,890	,023	1,127	25	,270	,209	,185	-,173	,590
	Equal variances not assumed			1,156	18,423	,262	,209	,181	-,170	,588
Violenta verbala posttest _ opera cu caracter nonviolent	Equal variances assumed	24,826	,000	1,812	25	,082	,214	,118	-,029	,458
	Equal variances not assumed			1,883	13,000	,082	,214	,114	-,032	,460
agresivitate directionata posttest_opera cu caracter nonviolent	Equal variances assumed	11,556	,002	1,416	25	,169	,143	,101	-,065	,351
	Equal variances not assumed			1,472	13,000	,165	,143	,097	-,067	,353
POSTTEST OPERA CU CARACTER NONVIOLENT	Equal variances assumed	40,625	,000	2,370	25	,026	,500	,211	,066	,934
	Equal variances not assumed			2,463	13,000	,029	,500	,203	,061	,939

ANOVA cu măsurări repetate pentru studierea diferențelor dintre comportamentele violente ale subiecților în situațiile pretest

Tests of Between-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Transformed Variable: Average

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Intercept	2,177	1	2,177	9,909	,004
Error	5,712	26	,220		

ANOVA cu masurări repetate pentru studierea diferențelor dintre comportamentele violente ale subiecților în condițiile post-test

Tests of Within-Subjects Effects

Measure: MEASURE_1

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	
After_lesson	Sphericity Assumed	11,432	2	5,716	12,793	,000
	Greenhouse-Geisser	11,432	1,612	7,094	12,793	,000
	Huynh-Feldt	11,432	1,702	6,716	12,793	,000
	Lower-bound	11,432	1,000	11,432	12,793	,001
Error(After_lesson)	Sphericity Assumed	23,235	52	,447		
	Greenhouse-Geisser	23,235	41,901	,555		
	Huynh-Feldt	23,235	44,255	,525		
	Lower-bound	23,235	26,000	,894		

Tests of Within-Subjects Contrasts

Measure: MEASURE_1

Source	After_lesson	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
After_lesson	Level 1 vs. Level 2	16,333	1	16,333	13,000	,001
	Level 2 vs. Level 3	17,926	1	17,926	19,360	,000
Error(After_lesson)	Level 1 vs. Level 2	32,667	26	1,256		
	Level 2 vs. Level 3	24,074	26	,926		

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	POSTTEST DESCRIERE	,22	27	,577	,111
	POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	1,00	27	1,000	,192
Pair 2	POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	1,00	27	1,000	,192
	POSTTEST OPERA CU CHARACTER NONVIOLENT	,26	27	,594	,114
Pair 3	POSTTEST DESCRIERE	,22	27	,577	,111
	POSTTEST OPERA CU CHARACTER NONVIOLENT	,26	27	,594	,114

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	POSTTEST DESCRIERE & POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	27	,067	,741
Pair 2	POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT & POSTTEST OPERA CU CHARACTER NONVIOLENT	27	,647	,000
Pair 3	POSTTEST DESCRIERE & POSTTEST OPERA CU CHARACTER NONVIOLENT	27	,498	,008

Paired Samples Test

		Paired Differences				t	df	Sig. (2-tailed)	
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Lower				Upper
Pair 1	POSTTEST DESCRIERE - POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	-,778	1,121	,216	-1,221	-,334	3,606	26	,001
Pair 2	POSTTEST OPERA CU CHARACTER NONVIOLENT POSTTEST DESCRIERE - POSTTEST OPERA CU CHARACTER VIOLENT	,741	,764	,147	,438	1,043	5,036	26	,000
Pair 3	POSTTEST OPERA CU CHARACTER NONVIOLENT	-,037	,587	,113	-,269	,195	-,328	26	,746

REFERINȚE

- Alekseeva, L. S. (2007). Problems of child abuse in the home. *Russian Education & Society*, 49(5), 6-18. doi:10.2753/RES1060-9393490501
- Apel, R. și Burrow, J. D. (2011). Adolescent victimization and violent self-help. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 9(2), 112-133. doi: 10.1177/1541204010376939
- Astor, A. R. (1994). Children's moral reasoning about family and peer violence: The role of provocation and retribution. *Child Development*, 65(4), 1054-1064. doi:10.2307/1131304
- Barayuga, Luz. L. (1993). An ethical – theological approach to literature: Some suggestions for Adventist teachers. În Humberto M. Rasi (Ed.), *Christ in the Classroom* (Vol. 11, pp. 1-20). Silver Spring, MD: Institute for Christian Teaching.
- Batsche, G. M. și Knoff, H. M. (1994). Bullies and their victims: Understanding a pervasive problem in the schools. *School Psychology Review*, 23, 165-174.
- Baumrid, D. (1996). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development*, 37, 887-907. doi:10.2307/1126611
- Bear, G. G., Manning, M. A. și Shiomi, K. (2006). Children's reasoning about aggression: Differences between Japon and the United States and implications for school discipline. *School Psychology Review*, 35(1), 62-77.
- Bender, D. și Lösel F. (2011). Bullying at school as a predictor of delinquency, violence and other anti-social behaviour in adulthood. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 21(2), 99-106. doi:10.1002/cbm.799
- Benjamin, A. J. (2006). The relationship between right-wing authoritarianism and attitudes toward violence: Further validation of the attitudes toward violence scale. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 34(8), 923-925. doi:10.2224/5bp.2006.34.8.923
- Blake, P. și Louw, J. (2010). Exploring high school learners' perceptions of bullying. *Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 22(2), 111-118. doi:10.2989/17280583.2010.536657
- Bogacki, D. F., Amstrong, D. J. și Weiss, K. T. (2005). Reducing school violence: The Corporal Punishment Scale and its relationship to authoritarianism and pupil-control ideology. *The Journal of Psychiatry & Law*, 33, 367-386.

- Boncu Ș. (2011). *Psihologie socială*. București: Curs on-line.
- Booren, L. M., Handy, D. J. și Power, T. G. (2011). Examining perceptions of school safety strategies, school climate, and violence. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 9(2), 171-187. doi:10.1177/1541204010374297
- Boxer, P., Huesmann, L. R., Bushman, B. J., O'Brien, M. și Mocerri, D. (2009). The role of violent media preference in cumulative developmental risk for violence and general aggression. *Journal of Youth and Adolescence*, 38(3), 417-428. doi:10.1007/s10964-008-9335-2
- Brenda, A. și Downs, W. R. (1993). The impact of family violence on the use of alcohol by women. *Alcohol Health & Research Word*, 17(2), 137-143.
- Brocato, E. D., Gentile, D. A., Lacznia, R. N., Maier, J. A. și Ji-Song, M. (2010). Television commercial violence: Potential effects on children. *Journal of Advertising*, 39(4), 95-107. doi:10.2753/JOA0091-3367390407
- Brockenbrough, K. K., Dewey, G. C. și Loper, A. B. (2002). Aggressive attitudes among victims of violence at school. *Education and Treatment of Children*, 25(3), 273-287.
- Church, G. L. (2012). Urban teachers' perceptions of school violence. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 72(7-A), 2312.
- Corvo, K. (2006). Violence, separation and loss in the families of origin of domestically violent men. *Journal of Family Violence*, 21(2), 117-125. doi:10.1007/s10896-005-9011-1
- Cusmano, G. (2012). An investigation of the relationship between violent video games and self-reported aggression. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 72(10-A), 3681.
- Danso, H., Hunsberger, B. și Pratt, M. (1997). The role of parental religious fundamentalism and right-wing authoritarianism in childrearing goals and practices. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 36(4), 496-511. doi:10.2307/1387686
- Dobbs, T. A., Smith, A. B. și Taylor, N. J. (2006). "No, we don't get a say, children just suffer the consequences": Children talk about family discipline. *The International Journal of Children's Rights*, 14, 137-156.
- Doise W., Deschamps J.C. și Mugny G.(1999). *Psihologie socială experimentală*. Iași: Polirom.
- Doumas, D., Margolin, G. și John, R. S. (1994). The intergeneration transmission of aggression across three generations. *Journal of Family Violence*, 9, 157-175. doi:10.1007/BF01531961

- Dowdell, E. B. (2012). Urban seventh grade students: A report of health risk behaviors and exposure to violence. *The Journal of School Nursing, 28*(2), 130-137. doi:10.1177/1059840511425678
- Downs, W., Capshew, T. și Rindels, B. (2006). Relationships between adult women's mental health problems and their childhood experiences of parental violence and psychological aggression. *Journal of Family Violence, 21*(7), 439-447. doi:10.1007/s108096-006-9041-3
- Downs, W. și Miller, B. A. (1998). Relationships between experiences of parental violence during childhood and women's self-esteem. *Violence and Victims, 13*(1), 63-77.
- Dunn, E. C., Gilman, S. E., Willett, J. B., Slopen, N. B. și Molnar, B. E. (2012). The impact of exposure to interpersonal violence on gender differences in adolescent-onset major depression: Results from the National Comorbidity Survey Replication (NCS-R). *Depression and Anxiety, 29*(5), 392-399. doi:10.1002/da.21916
- English, D. J., Marshall, D. B. și Stewart, A. J. (2003). Effects of family violence on child behavior and health during early childhood. *Journal of Family Violence, 18*(1), 43-57. doi:10.1023/A:1021453431252
- Eron, L. D., Huesman, R. L. și Zelli, A. (1991). The role of parental variables in the learning of aggression. În D. J. Pepler și K. H. Rubin (Eds.), *The development and treatment of childhood aggression* (pp.169-188). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Ewoldsen, D. R., Eno, C. A., Okdie, B. M., Velez, J. A., Guadagno, R. E. și DeCoster, J. (2011). Effect of playing violent video games cooperatively or competitively on subsequent cooperative behavior. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 15*(5), 277-280. doi:10.1089/cyber.2011.0308
- Farrington, D.P. și Baldry, A. C. (2010). Individual risk factors for school bullying. *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research, 2*(1), 4-16. doi:10.5042/jacpr.2010.0001
- Ferguson, C. J., San Miguel, C., Garza, A. și Jerabeck, J. M. (2012). A longitudinal test of video game violence influences on dating and aggression: A 3-year longitudinal study of adolescents. *Journal of Psychiatric Research, 46*(2), 141-146. doi:10.1016/j.jpsychires.2011.10.014
- Flannery, D. J., Wester, K. L. și Singer, M. I. (2004). Impact to exposure to violence in school on child and adolescent mental health and behavior. *Journal of Community Psychology, 32*(5), 559-573. doi:10.1002/jcop.20019
- Furlong, M. J., Chung, A., Bates, M. și Morrison, R. L. (1995). Who are victims of school violence? A comparison of student non-victims and multi-victims. *Education and Treatment of Children, 18*, 282-298.

- Gaughan, E. D. și Robert, A. (2001). *Lethal violence in schools: A national survey*. Alfred, NY: Alfred University.
- Gershoff, E. T. (2002). Corporal punishment by parents and associated child behavior and experience. A meta-analytic and theoretical review. *Psychology Bulletin*, 128, 539-579. doi:10.1037/0033-2909.128.4.539
- Gilligan, J. (2000). Violence in public health and preventive medicine, *Lancet*, 355, 802-804.
- Gilmartin, B. G. (1987). Peer group antecedents of severe love-shyness in males. *Journal of Personality*, 55, 467-489. doi:10.1111/j.1467-6494.tb00447.x
- Harkness, K. L. și Wildes, J. E. (2002). Childhood adversity and anxiety versus dysthymia-co-morbidity in major depression. *Psychological Medicine*, 32(7), 1234-1240. doi:10.1017/S0033291702006177
- Harris, L. (1994). *Violence in America's public schools*. New York: Metropolitan Life Insurance.
- Hazel, C. (2010). Interactions between bullying and high-stakes testing at the elementary school level. *Journal of School Violence*, 9(4), 339-356. doi:10.1080/15388220.2010.507142
- Hazler, R. J. (1998). Promoting personal investment in systemic approaches to school violence. *Education*, 119(2), 222-231.
- Hess, F. M. și Leal, D. L. (2003). Technocracies, bureaucracies of responsive polities? Urban school system and the politics of school violence prevention. *Social Science Quarterly*, 84(3), 526-542. doi:10.1111/1540-6237.84030003
- Hill, T. E. (2011). The impact of school violence on teacher performance and attitudes. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 71(7-A), 2343.
- Holt, S., Buckley, H. și Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child Abuse & Neglect*, 32(8), 797-810. doi:10.1016/j.chiabu.2008.02.004
- Hoover, J. H., Oliver, R. L. și Thomson, K. A. (1993). Perceived victimization by school bullies: New research and future direction. *Journal of Humanistic Education and Development*, 32(2), 76-84. doi:10.1002/j.2164-4683.1993.tb00133.x
- Iancu M. și Cornaciu, I. (2008). *Limba și literatura română: Ghid metodic*. București: Inspectoratul Școlar.

- Janson, G. R. și Hazler, R. (2004). Trauma reactions of bystanders and victims to repetitive abuse experiences. *Violence and Victims*, 19(2), 239-255. doi:10.1891/vivi .19.2.239.64102
- Jigău, M., Liiceanu, A. și Preoteasa, L. (Coords.). (2005). *Violența în școală*. București: Institutul de Științe ale Educației.
- Johnson, C. F. (2002). Child maltreatment 2002: Recognition, reporting and risk. *Pediatrics International*, 44, 554-560. doi:10.1046/j.1442-200X.2002.01642.x
- Johnson, D. W. și Johnson, R. T. (2001). Peer mediation in an inner-city elementary school. *Urban Education*, 36, 165-178. doi:10.1177/0042085901362002
- Kochenderfer, B. J. și Ladd, G. W. (1996). Peer victimization: Cause or consequence of school maladjustment? *Child Development*, 67, 1305-1317. doi:10.2307/1131701
- Kondrasuk, J. N., Greene, T., Waggoner, J., Edwards, K. și Nayak-Rhodes, A. (2005). Violence affecting school employees. *Education*, 125(4), 638-647.
- Laporte, L., Jiang, D., Pepler, D. J. și Chamberland, C. (2011). The relationship between adolescents' experience of family violence and dating violence. *Youth & Society*, 43(1), 3-27. doi:10.1177/0044118X09336631
- Larzelere, R. E. (2000). Child outcomes of non-abusive and customary physical punishment by parents: An updated literature review. *Clinical Child & Family Psychology Review*, 3(4), 199-221.
- Lopez, N. L., Bonenberger, J. L. și Schneider, H. G. (2001). Parental disciplinary history current history, current levels of empathy and moral reasoning in young adults. *North American Journal of Psychology*, 3(2), 193-204.
- Lowe, L. A., Jones, C. D. și Banks, L. (2007). Preventing dating violence in public schools: An evaluation of an interagency collaborative program for youth. *Journal of School Violence*, 6(3), 69-87. doi:10.1300/J202v06n03_05
- Luiselli, J. K., Putman, R. F., Handler, M. W. și Feinberg, A. B. (2005). Whole-school positive behavior support: Effects on student discipline problems and academic performance. *Educational Psychology*, 25(3), 183-198. doi:10.1901/jaba.2003.36-583
- Macintyre, D. I. și Cantrell, P. J. (1995). Punishment history and adult attitudes towards violence and aggression in men and woman. *Social Behavior and Personality*, 23(1), 23-28. doi:10.2224/sbp.1995.23.1.23
- Markowitz, F. E. (2001). Attitudes and family violence: Linking intergenerational and cultural theories. *Journal of Family Violence*, 16(2), 205-218. doi:10.1023/A:1011115104282

- Mason, S. E. (2012). Protecting our children: Preventing violence in our schools and communities. *Families in Society*, 93(2), 83-84. doi:10.1606/1044-3894.4207
- McFadden, A. C. și Marsh, G. E. (1992). A study of race and gender bias in the punishment of school children. *Education & Treatment of Children*, 15(2), 140-146.
- McLaughlin, J. R. și Miller, T. W. (2008). Prevention of school violence: Directions, summary, and conclusions. În T.W. Miller (Ed.), *School violence and primary prevention* (pp. 431-444) New York: Springer Science. doi:10.1007/978-0-387-77119-9_22
- Möller, I., Krahe, B., Busching, R. și Krause, C. (2012). Efficacy of an intervention to reduce the use of media violence and aggression: An experimental evaluation with adolescents in Germany. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(2), 105-120. doi:10.1007/s10964-011-9654-6
- Nicholson, B. C., Fox, R. A. și Johnson, S. D. (2005). Parenting young children with challenging behavior. *Infant and Child Development*, 14, 425-428. doi:10.1002/icd.403
- Nicklas, E. (2010). Family violence in a community sample: Incidence and effects on child development. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 71(3-A), 1093.
- Nosek, M. A., Howland, C., Rintala, D. H., Young, M.E. & Chanpong, G. F. (2001). National study of women with physical disabilities: Final report. *Sexuality and Disability*, 19(1), 5-39.
- Olweus, D. (1993). *Bullying at school: What we know and what we can do*. Oxford: Blackwell.
- Pavelescu, M. (2010). *Metodica predării limbii și literaturii române*. București: Corint.
- Perkins, S., și Graham-Bermann, S. (2012). Violence exposure and the development of school-related functioning: Mental health, neurocognition, and learning. *Aggression and Violent Behavior*, 17(1), 89-98. doi:10.1016/j.avb.2011.10.001
- Pugh, R. și Chitiyo, M. (2012). The problem of bullying in schools and the promise of positive behaviour supports. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 12(2), 47-53. doi:10.1111/j.1471-3802.2011.01204.x
- Rhodes, R. (2011). Teacher's perceptions regarding the impact of classroom techniques on negative behavior in Northeast Georgia. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 71(10-A), 3530.
- Rohner, R. P., Bourque, S. L. și Ellordi, C. A. (1996). Children's perceptions of corporal punishment, caretaker acceptance and psychological adjustment in a poor, biracial Southern community. *Journal of Marriage and the Family*, 58, 842-852. doi:10.2307/353974

- Schellenberg, R. C., Parks-Savage, A. și Rehfuss, M. (2007). Reducing levels of elementary school violence with peer mediation. *Professional School Counseling, 10*(5), 475-481.
- Schenck, E. R., Lyman, R. D. și Bodin, S. D. (2000). Ethical beliefs, attitudes and professional practices of psychologists regarding parental use of corporal punishment: A survey. *Children's Services: Social Policy, Research and Practice, 3*(1), 23-38. doi:10.1207/S15326918CS0301_2
- Schwartz, D., Dodge, K. A., Pettit, G. S. și Bates, J. E. (1997). The early socialization of aggressive victims of bullying. *Child Development, 68*, 665-675. doi:10.2307/1132117
- Sheline, J. L., Shipper, B. J. și Broadhead, W. E. (1994). Risk factors for violent behavior in elementary school boys: Have you hugged your child today. *American Journal of Public Health, 84*(4), 661-663.
- Shor, R. (2006). Physical punishment as perceived by parents in Russia: Implications for professionals involved in the care of children. *Early child Development and Care, 176*(3-4), 429-439. doi:10.1080/03004X30500092266
- Smith, P. K. și Sharp, S. (1994). *School bullying: Insights and perspectives*. London: Routledge.
- Straus, M. A. (1995). Corporal punishment of children and depression and suicide in adulthood. În J.Mc. Cord (Ed.), *Coercion and punishment in long term perspectives* (pp. 59-77). New York: Cambridge University Press.
- Straus, M. A. și Steward, J. H. (1999). Corporal punishment by american parents: National data on prevalence, chronicity, severity and duration, in relation to child and family characteristics. *Child Family Psychology Review, 58*, 155-166.
- Streng, F., Bliesener, T., Beelmann, A. și Stemmler, M. (2012). Media consumption and violence in schools. În T. Bliesener, A. Beelmann și M. Stemmler (Eds.), *Antisocial behavior and crime: Contributions of developmental and evaluation research to prevention and intervention* (pp. 123-134). Cambridge, MA: Hogrefe.
- Templeman, S. B. (2004). Social work education in Russia in the wake of communism: Implications for international participation. *Journal of Social Work Research and Evaluation, 4*(2), 213-224.
- Thompson, R. și Whipper, L. A. (2010). Exposure to family violence and reading level of early adolescents. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 19*(7), 721-733. doi:10.1080/10926771003781347
- Turner, H. A. și Finkelhor, D. (1996). Corporal punishment as a stressor among youth. *Journal of Marriage and the Family, 58*, 155-166. doi:10.2307/353384

- Waasdorp, T. E., Pas, E. T., O'Brennan, L. M. și Bradshaw, C. P. (2011). A multilevel perspective on the climate of bullying: Discrepancies among students, school staff, and parents. *Journal of School Violence*, 10(2), 115-132. doi:10.1080/15388220.2010.539164
- Ward, C. L., Martin, E., Theron, C. și Distiller, G. B. (2007). Factors affecting resilience in children exposed to violence. *South African Journal of Psychology*, 37(1), 165-187.
- Wells, L. E. și Rankin, J. H. (1988). Direct parental controls and delinquency. *Criminology*, 26, 263-285. doi:10.1111/j.1745-9125.1988.tb00841x
- White, E. (1997). *Sfaturi pentru părinți, educatori, elevi*. București: Viață și Sănătate.
- White, E. (2008). *Educație*. București: Viață și Sănătate.
- Wilson, C. M., Douglas, K. S și Lyon, D. R (2011). Violence against teacher: Prevalence and consequences. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(12), 2353-2371. doi:10.1177/0886260510383027
- Wong, P. (2012). Corporal punishment of students by teachers in elementary and middle schools in Taiwan: The relationship with school level, gender, school location, academic performance, and emotional reactions. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 72(10-A), 3674.